

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

KOMORA SOUDNÍCH
TLUMOČNÍKŮ A SOUDNÍCH
PŘEKLADATELŮ ČR, z. s.

1/2023

**NSZ dalo Komoře za pravdu ve věci přibírání
agenturních tlumočnicků**

Poezie umělé inteligence

**Může AI-umělá inteligence ohrozit
tlumočnický a překladatelský?**

Situace soudních tlumočnicků a soudních
překladatelů v Lucembursku, Německu a
v Portugalsku

Komora má zastoupení v novém složení
výkonného výboru EULITA

Výsledky ankety ohledně novelizace
tlumočnického zákona

Spokojenost tlumočnicků a překladatelů
s elektronickou evidencí Ministerstva
spravedlnosti ČR

Strojový překlad v přípravném řízení trestním.
Skutečně!?

Slavnostní složení slibu soudních tlumočnicků
na Ministerstvu spravedlnosti ČR

Nově zvolené představenstvo

Mgr. Martin Mikuláš, Ph.D.
martin.mikulas@kstcr.cz
předseda
představenstva

Mgr. Bc. Pavel Mašarák
pavel.masarak@kstcr.cz
místopředseda
představenstva

Nové představenstvo KST ČR

Dne 25. února 2023 se konala valná hromada Komory. Současně to byla volební schůze pro volby do statutárních orgánů Komory – představenstva a dozorčí rady

Nově zvolené vedení Komory bude pokračovat v procesu restartu činnosti KST ČR, který byl započat již na podzim roku 2021. Tehdy bylo nutno konečně efektivně a aktivně reagovat na změny v tlumočnické legislativě, na setrvačnost vyjetých kolejí posledního desetiletí činnosti Komory a na v souvislosti s tím důležité otázky pokládané členy Komory.

Od roku 2021 se podařily změny i v personální oblasti, o kterých jsme informovali již v minulém čísle. Hlavně však většina členů představenstva odvedla mnoho dobré a namáhavé práce, směřující k obnově prestiže a významu Komory.

Jedním z příkladů takové úspěšné práce je skutečnost, že Komora má nyní své zastoupení na pozici tajemnice výkonného výboru EULITA v osobě členky představenstva, Petry Kameníkové (bližší informace jsou uvedeny v článku na str. 18).

Komora má také nyní mnohem užší a efektivnější vztah s představiteli Ministerstva spravedlnosti ČR. Za to členům představenstva patří velké poděkování, a také důvěra členské základny.

Členové představenstva (abecedně)

Ing. Daler Kamilovič
Abdurachmanov
daler.abdurachmanov@kstcr.cz

Mgr. Michal Chuchút, LL.M.
michal.chuchut@kstcr.cz

Mgr. Petra Kameníková
petra.kamenikova@kstcr.cz

Mgr. Jana Klokočková
klokočkova@kstcr.cz

Mgr. Pavlína Loessl
pavlina.loessl@kstcr.cz

Dozorčí rada

Mgr. Lucie Rounová
lucie.rounova@kstcr.cz
předsedkyně
dozorčí rady

Eva Gorgolová
eva.gorgolova@kstcr.cz

Mgr. Petra Seifertová
seifertova.kst@seznam.cz

Náhradníci

PhDr. Ilona Šprcová, MBA
ilona.sprcova@kstcr.cz
náhradnice
do představenstva

Mgr. Ing. Dott.ssa Kateřina
Verní Pavelková
kate.verni@centrum.cz
náhradnice do dozorčí rady

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
kolegyně a kolegové,

setkáváme se u příležitosti vydání prvního čísla našeho časopisu v roce 2023. Pro Komoru soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR je tento rok především rokem volebním. Na své valné hromadě přítomní a zastoupení členové zvolili nové zástupce do řídicích orgánů Komory (*blíže viz vedlejší strana – druhá strana obálky tohoto čísla*).

Je tak mou první a milou příležitostí oslovit Vás v tomto úvodníku jako nový předseda jejího představenstva. Složení představenstva i dozorčí rady doznalo drobných změn. Všem novým kolegům přeji hodně energie, trpělivosti a vytrvalosti, protože jsou k práci pro naši Komoru nezbytné. Věřím, že jim elán a zanícení nováčků vydrží co možná nejdéle. Nám ostatním přeji, aby se práce dařila jako doposud, protože v minulém složení dosáhly aktivity Komory nebývalého rozsahu a kvality. Členům, kteří po volbách orgány opustili, děkuji především za jejich práci a energii, protože je vyvíjeli za podmínek ne vždy příznivých, avšak v zájmu a pro dobro naší organizace.

Volby a následné změny v řídicích orgánech proběhly i v naší partnerské organizaci EULITA (European Legal Interpreters and Translators Association), která sdružuje zástupce právních překladatelů a tlumočnicků napříč Evropou. **I v tomto ohledu slavila naše organizace úspěchy, neboť má nyní své zastoupení na pozici tajemnice výkonného výboru EULITA v osobě Petry Kameníkové (blíže viz článek na str. 18). Gratulujeme!**

V novém roce se rovněž patří přivítat naše nové členy. Je potěšující sledovat, jak se jejich řady rozrůstají. V řadě případů se jedná o nadšené a odvážné mladé, mnohdy začínající, soudní tlumočnické a překladatelské. I jim přeji četné úspěchy a jen minimum profesních zaváhání při výkonu této náročné a zodpovědné profese.

Od začátku letošního roku čekala na soudní překladatele a tlumočnické řada novinek, zejména v oblasti postupující elektronizace jejich agendy. Kromě možnosti vypracovávat překladatelské úkony v digitální podobě je to zejména nahrazení původního tlumočnického deníku **tzv. elektronickou evidencí úkonů** (*o anketě spokojenosti soudních tlumočnicků a soudních překladatelů s elektronickou evidencí úkonů viz článek na str. 27*).

Smyslem nové evidence je nejen zpřehlednění a zefektivnění distribuce zadání překladů i tlumočení ze strany orgánů veřejné moci, ale také její využití pro účely dalšího statistického zpracování a fiskálního plánování. Každý projekt takového rozsahu na samém počátku generuje nepředvídatelné chyby. Průběžně proto Vaše podněty a stížnosti monitorujeme a předáváme pracovníkům Ministerstva spravedlnosti ČR. Naši zástupci spolu s nimi na úpravách této agendy spolupracují a podílejí se na přípravě změn v příslušné legislativě, které by v budoucnu měly přinést zjednodušení a lepší pracovní komfort. Budme proto k „porodním bolestem“ ve snahách našeho resortního ministerstva přiměřeně shovívaví.

Digitalizace se však netýká jen naší běžné organizační agendy. Stále častěji média a odborná veřejnost diskutují o budoucnosti zejména překladu ve světle vývoje nových technologií a skloňují pojem umělá inteligence (AI, z angl. artificial intelligence). Mnohdy se jedná o velice laické, nepřilíš zasvěcené pohledy uživatelů, které celou problematiku nevhodně zjednodušují a přinášejí veřejnosti nepřesné informace. I proto Vám v tomto a dalších vydáních našeho časopisu zprostředkujeme zasvěcenější příspěvky skutečných profesionálů – o AI viz článek na str. 19.

Na závěr svého úvodníku bych Vám všem rád popřál poklidné slunečné léto, strávené v kruhu nevirtuálních přátel a v prostředí reálného světa.

Martin Mikuláš,
předseda představenstva

Citát čísla

„Nejkrásnějším komplimentem pro tlumočnicka je, když si oba šéfové státu myslí, že spolu komunikují přímo.“

Annelie Lehnhardt, vedoucí Tlumočnické služby německého ministerstva zahraničí

Bulletin Soudní tlumočnick 1/2023

Vydává: Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky – vychází zpravidla dvakrát ročně

Redakční rada: představenstvo KST ČR

Technický redaktor: Ing. Bc. Jiří Kohutka

Adresa: Senovážné nám. 978/23, 110 00 Praha 1 – CZ

IČ: 65401697 • tel. +420604557241 • datová schránka: eazp826 • www.kstcr.cz

e-mail: kstcr@kstcr.cz

Tisk: Akontext, s. r. o.

Vyšlo: červenec 2023

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793

Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., č. ú.: 520228009/2700 (podrobněji pro jednotlivé druhy úhrad uvedeno v sekci Úhrady na str. 37)

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

Obsah

Úvodní slovo předsedy KST ČR	1
Koutek poezie Poezie umělého světa – Z básnické sbírky umělé inteligence	4
Akce KST ČR Akce KST ČR konané v I. pololetí 2023 Akce KST ČR plánované na II. pololetí 2023 Webové stránky KST ČR poskytují celou řadu možností	5 7 8
Legislativa Nejvyšší státní zastupitelství dalo KST ČR ve věci přibírání agentury k tlumočení za pravdu	9
Kurzy a semináře KST ČR IV. terminologický seminář rumunštiny	13
Události a akce jiných organizací EULITA – INFORMAL MEETING – Aktuální situace soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v Německu a v Portugalsku Jak to viděl Vladimír Renčín Nové složení výkonného výboru EULITA	14 17 18
Co vás může zajímat Může AI-umělá inteligence ohrozit tlumočnický a překladatelský? Spokojenost tlumočnicků a překladatelů s elektronickou evidencí Ministerstva spravedlnosti ČR Soudní překlady v Lucembursku Strojový překlad v přípravném řízení trestním. Skutečně!? Jubileum Jitky Oleárníkové Z průběhu akce „Slavnostní složení slibu tlumočnicků“ na Ministerstvu spravedlnosti ČR Výsledky ankety ohledně novelizace tlumočnického zákona	19 27 29 30 33 35 36
Diskuse Krátké zamyšlení nad členstvím v Komoře Úhrady členských a jiných příspěvků a sponzorských darů	37 37
Vítáme nové členy	38
Gratulujeme jubilantům	39
Informace pro inzerenty	40

Poezie umělého světa

Básnická sbírka umělé inteligence

Všechny básně ve sbírce Poezie umělého světa byly automaticky vygenerovány počítačem-**automatickým básníkem** (AB) za pomoci umělých neuronových sítí (NS – hlavní nástroj AI – **Artificial Intelligence, umělé inteligence**, blíže viz článek na str. 19).

Neuronová síť sama o sobě nic neumí a je třeba ji natrénovat pro činnost, kterou má vykonávat. K natrénování básnění byly použity texty básní ze serveru www.pismak.cz. NS tyto básně nekopíruje – a to ani jejich části – ale pouze se podle nich učí pracovat s jazykem: z jednotlivých písmen skládat smysluplná slova, ze slov vytvářet gramaticky správné konstrukce, básnické obraty, z nich verše, a konečně po dostatečném natrénování je NS schopna generovat libovolné množství unikátních básní. Ty jsou stylisticky i obsahově kompilací všech básní použitých pro trénink.

Vzniklo samozřejmě i větší množství nepoužitelných básní, ovšem na dně tvorby AI se dá najít nejedna perlička. A tak je to možná neuvěřitelné, ale **výsledek tvorby poezie AI je vlastně až nečekaně dobrý**. AB se naučil bezchybně používat českou gramatiku a osvojil si rozsáhlou slovní zásobu. Jeho básně dávají obsahově smysl a určitě bychom je nemohli označit za primitivní.

Na dále uvedených ukázkách „umělé poezie“ uvidíte, že AB je schopen pochopit(?) i netriviální sémantické konstrukce. Příkladem může být metaforické „... vzácný jako listí“ (ve *Vše prý je můj hřích*), nebo „... ticho v zlatý kov“ (v *Tlumočník*)... aj.

Lze si také všimnout, že čím kratší báseň je, tím větší smysl dává. V kratších textech totiž AB nemůže tak jednoduše odbočit od tématu, drží se jasné myšlenkové linie. Krátké básně jsou AB velmi blízké, ale má-li nosné téma, pustí se AB i do delších útvarů – viz *Tlumočník*.

DNEŠNÍ RÁNO

*Jedním z mnoha znaků
připuštění do nebes
je tělo plné červánků
a výkřiků plný les*

DOBROU NOC

*V minulém životě
musel jsem být malíř
Každý den snít
a čeřit hladiny čaje,
malovat hlavy andělů ...
ústa, jazyk a křídla
Já věřím a bojím se,
že jsou mi pořád v patách,
to říkám ... a přesto jsem nad věcí,
Nevrátím se*

VŠE PRÝ JE MŮJ HŘÍCH

*Já nechci slyšet chtíč
tak vzácný jako listí
Slzy v očích mám
a měl bych řvát
KDO mi to vášně ukrývá!
netuším, každý je tu sám
jen pár let jsem přísahal,
že pro mne má smysl žít*

TLUMOČNÍK

*Je třetím ze dvou z nás,
co mají říct, co jest
ten, kdo spíš a snáz
je poslem slov i gest*

*Ten třetí ze dvou z nás,
je tím, kdo je i není
je víc než prostor, čas
my jsme zapovězení*

*Ten třetí víc než host
si všímá našich slov
z nich jiným staví most,
i ticho v zlatý kov*

*Ten třetí ze dvou z nás
víc rozumí, než smí
tajemství slova vzkaz
pozve světlo z tmy*

Poezie umělého světa (ukázky)

Jiří Materna

Vydalo nakladatelství Backstage Books, 2016

Akce KST ČR uskutečněné v I. pololetí 2023

Informace o dalších akcích KST ČR jsou uvedeny na webu Komory, sledujte www.kstcr.cz

-
- 18. 1. 2023**   **Patolog nebo soudní lékař? – Úvod do problematiky, detektivky versus realita**
Webinář – prostřednictvím platformy ZOOM – který účastníkům vysvětlil rozdíly mezi profesí soudního lékaře a patologa a pokusil se vyvrátit některé mýty, které v této oblasti mezi laickou veřejností panují.
-
- 14. 2. 2023**   **Matrika**
Webinář zaměřený na matriční problematiku: uzavírání manželství, přepisy a transkripce, originál versus (ověřená) kopie, otcovství, registrované partnerství a další.
-
- 25. 2. 2023**   **Valná hromada Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR**
Řádná valná hromada, navíc volební - konaly se volby do statutárních orgánů Komory, tj. představenstva a dozorčí rady.

Bližší informace k volbě nového představenstva Komory jsou uvedeny v článku na 2. straně obálky tohoto čísla.
-
- 25. 2. 2023**   **Daňový seminář pro tlumočníky a překladatele prezenčně i online**
*Tradiční seminář k daňovým otázkám
Prezenčně i online
V sídle KST ČR v zasedací místnosti č. 16 v přízemí na adrese Senovážné nám. 23, Praha 1*
-
- 15. 3. 2023**   **Trestní právo hmotné 1. část**
webinář
-
- 16. – 17. 3. 2023**   **Konference EULITA – Právní překlad na národní a mezinárodní úrovni**
Mezinárodní konference asociace EULITA, Soudní dvůr Evropské unie, Lucemburk

Bližší informace o tématech projednávaných ke konferenci a o účasti představitelů KST ČR jsou uvedeny v článkách na stranách 14, 18, 29 a 30.
-
- 19. 4. 2023**   **Trestní právo hmotné 2. část – Sexuální trestné činy**
webinář
-

-
- 22. 4. 2023**   **Elektronický podpis, časová razítka, datové schránky, úkony v elektronické podobě**
Webinář KST ČR pořádaný ve spolupráci s JTP na téma elektronického podpisu, časových razítek, datových schránek a úkonů v elektronické podobě
- Organizace:** Mgr. Jana Klokočková
-
- 13. 5. 2023**   **1. tematická vycházka: Alegorický a symbolický jazyk Prahy**
První z plánované série vycházek pro tlumočníky a překladatele s průvodcem
- Organizace:** Mgr. Pavlína Loessl, průvodce Ing. Jiří Kohutka
-
- 13. 5. 2023**   **Kurz práce s nástrojem CAT – RWS (SDL) Trados Studio pro začínající uživatele**
Prezenčně v počítačové učebně Ústavu translatologie č. 101, Hybernská 3, Praha 1
- Organizace:** Eva Gorgolová
-
- 20. 5. 2023**   **IV. rumunský terminologický seminář**
Kurz pořádaný ve spolupráci s Velvyslanectvím Rumunska v Praze, téma Terminologie trestního práva a problematika transkripce vlastních jmen, zejména ukrajinského původu
- Organizace:** Mgr. Jana Klokočková
- Bližší informace o průběhu semináře jsou uvedeny na str. 13*
-
- 24. 5. 2023**   **Dědické právo 1. část – dědické právo hmotné**
webinář – prostřednictvím platformy ZOOM
-
- 27. 5. 2023**   **Kurz práce s nástrojem CAT – RWS (SDL) Trados Studio pro pokročilé uživatele**
Prezenčně v počítačové učebně Ústavu translatologie č. 101, Hybernská 3, Praha 1
-
- 19. 6. 2023**   **Dědické právo 2. část – dědické právo procesní**
webinář – prostřednictvím platformy ZOOM
-
- 24. 6. 2023**   **Přípravný kurz pro zájemce o absolvování vstupní zkoušky pro stávající i budoucí soudní tlumočníky a překladatele**
-

Informace o dalších akcích KST ČR jsou uvedeny na webu Komory, sledujte www.kstcr.cz

Akce KST ČR plánované na II. pololetí 2023

Informace o dalších akcích KST ČR jsou uvedeny na webu Komory, sledujte www.kstcr.cz

24.–28. 7. 2023

Pětidenní seminář právníké němčiny, angličtiny a francouzštiny – KROMĚŘÍŽ 2023

Tradiční partnerská akce pořádaná ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži
Občanskoprávní (obchodní) terminologie

Přednášející – jazyk německý

Mgr. **Kateřina Coufalová**, odborná asistentka Katedry jazyků Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, dlouholetá soudní tlumočnice s praxí v renomované advokátní firmě (bude přednášet v pondělí, úterý a ve středu)

Mgr. **Michal Chuchút**, LL.M., advokát, soudní tlumočnick a překladatel

Přednášející – jazyk anglický

Mgr. et Mgr. **Vladimíra Kvasničková**, právnička, odborná asistentka Katedry jazyků Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, lektorka právníké angličtiny České advokátní komory

Mgr. et Mgr. **Ondřej Klabal**, Ph.D., právník, lektor Katedry anglistiky a amerikanistiky FF Univerzity Palackého v Olomouci, specializující se na právní překlad, a Masarykovy univerzity v Brně v rámci Kurzu právníkého minima pro překladatele a tlumočnick, soudní tlumočnick a soudní překladatel jazyka anglického a španělského

Přednášející – jazyk francouzský

Mgr. **Klára Mortier**, vyučující na UNIVERSITÉ de Compiègne, soudní překladatelka – Odvolací soud v Amiens

doc. PhDr. **Tomáš Duběda**, Ph.D., LL.M., vyučující Ústavu translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, externí vyučující Doplňkového studia pro překladatele a tlumočnick na PF UK v Praze

21. 10. 2023

Česko-anglický seminář, finanční a daňová terminologie, i online

Jednodenní terminologický seminář, prezenčně i online,
Senovážné nám. 23, Praha 1, místnost č. 16 v přízemí

Přednášející: doc. Ing. **Marcela Zárybnická Žárová**, CSc., proděkanka pro zahraniční vztahy Fakulty financí a účetnictví VŠE

3.–4. 11. 2023

Jeronýmovy dny 2023

Tradiční velké setkání tlumočnicků a překladatelů, pořádané především JTP ve spolupráci s Generálním ředitelstvím pro překlady Evropské komise, ÚTRL FF UK, ASKOT, ČKTZJ, Odborovým svazem JTP, Obcí překladatelů a **Komorou soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR**
Sídlo KST ČR, Senovážné náměstí 23, Praha 1

23.–26. 11. 2023

Česko-německý terminologický seminář

Tradiční česko-německý terminologický seminář, tentokrát na téma územního plánování a stavebního práva.

OREA Resort Devět Skal Vysočina, Sněžné-Milovy, Svatka

Přednášející:

Michael Sturm, Rechtsanwalt (DE), advokátní kancelář Sturm Rechtsanwälte

JUDr. **Alena Kliková**, Ph.D., Katedra správní vědy a správního práva MU

Mgr. **Markus Leitl**, německý koordinátor, vedoucí kontingentu Spolkové policie ve Společném centru Schwandorf

Ing. arch. **Markéta Diakovová**, Ph.D., vedoucí stavebního odboru, Úřad městské části Brno-Líšeň

Mgr. et Mgr. **Milada Bobková**, Ph.D., soudní překladatelka a tlumočnice

Akce pořádané s podporou KST ČRkvěten–
září 2023**Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze pořádá**

Doplňkové studium pro překladatele a tlumočnický právních textů

<https://law.prf.cuni.cz/juridikum/>

[doplnekove-studium-pro-prekladatele-a-tlumocniky-pravnich-textu/](https://law.prf.cuni.cz/juridikum/doplnekove-studium-pro-prekladatele-a-tlumocniky-pravnich-textu/)

září 2023 –
leden 2024**Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně pořádá**

Právní minimum pro překladatele a tlumočnický – online

<https://kurzy.law.muni.cz/content/cs/kurzy-pro-verejnost/>

[kurzy/918-pravni-minimum-pro-prekladatele-a-tlumocniky--online/](https://kurzy.law.muni.cz/content/cs/kurzy-pro-verejnost/kurzy/918-pravni-minimum-pro-prekladatele-a-tlumocniky--online/)

Informace o dalších akcích KST ČR jsou uvedeny na webu Komory, sledujte www.kstcr.cz

Webové stránky KST ČR poskytují celou řadu možností...**www.kstcr.cz**

- informace o zajímavých vzdělávacích akcích – **přihlaste se k odběru newsletteru.**
- možnost účasti na zajímavém semináři – **využijte on-line automatizovaný přihlašovací systém.**
- možnost porady s kolegy – **staňte se členem Komory a přihlaste se do „poradního chatu“.**
- informace o obsahu interních sdělení – **jste-li řádným členem KST ČR, vstupte do sekce pro členy.**
- informace pro Vaše potenciální nové zákazníky – **pravidelně aktualizujte své kontakty ve veřejném seznamu tlumočnicků KST ČR.**
- minulá vydání bulletinu Soudní tlumočnick – **uvedena v barevné verzi na webu Komory.**

Nejvyšší státní zastupitelství dalo KST ČR ve věci přibírání agentury k tlumočení za pravdu

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR (KST ČR) obdržela odpověď Nejvyššího státního zastupitelství ČR (NSZ) na svůj podnět ve věci ustanovování agentur pro účely přibírání soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a ve věci přibírání soudních tlumočnicků a překladatelů ad hoc

NSZ ve svém sdělení dalo KST ČR za pravdu a potvrdilo, že dle dikce platné legislativy (např. dikce trestního řádu, zákona o soudních tlumočnicích a překladatelích i evropské legislativy) není možné na pozici soudního tlumočnicka a soudního překladatele přibírat právnické osoby (tedy ani agentury). Dále NSZ ve svém sdělení potvrdilo, že jmenování ad hoc je možné pouze v případě, že „žádný tlumočnick zapsaný v seznamu tlumočnicků a překladatelů nemůže tlumočnický úkon provést“.

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů tímto vyjadřuje své poděkování Nejvyššímu státnímu zastupitelství ČR.

Kompletní text vyjádření NSZ naleznete na stránkách KST ČR: (<https://www.kstcr.cz/cz/novinky/sdeleni-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi-ve-veci-pribirani-agentur>).

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ANALYTICKÝ A LEGISLATIVNÍ ODBOR

Brno 24. května 2023

1 SL 702/2023 - 17

NSZ

Vážený pane předsedo,

in odpověď na Váš přípis, týkající se problematiky **přibírání překladatelské agentury jako tlumočnicka či překladatele v trestním řízení**, si Vám dovoluji sdělit následující.

V obecné rovině poukazuje na praxi policejních orgánů, které v přípravném řízení namísto překladatele přibraly k překladu písemnosti agenturu, jenž obratem oslovila soudního překladatele, který překlad zpracoval. Upozorňujete, že se nejednalo o překlad z okrajového jazyka. Domníváte se, že tímto postupem je obcházen zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“) i zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnicích a soudních překladatelích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o tlumočnicích a překladatelích“).

Předně je potřebné upozornit, že Nejvyšší státní zastupitelství není oprávněno poskytovat stanoviska či výklady právních předpisů vně soustavy státního zastupitelství. Nejvyšší státní zástupce má oprávnění vydávat toliko výkladová stanoviska podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, jež mohou směřovat výlučně ke sjednocení rozdílného výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství. Tato stanoviska jsou vydávána tedy jen pro soustavu státního zastupitelství, a to jako stanoviska nezávazná. **Vzhledem k tomu, že se Váš dotaz dotýká přípravného řízení, můžeme Vám poskytnout odborný názor analytického a legislativního odboru** Nejvyššího státního zastupitelství, který zastáváme pro účely výkonu působnosti státního zastupitelství. Shodně je však potřebné nahlížet i na toto vyjádření, tj. jako na vyjádření nezávazné.

Nejvyšší státní zastupitelství neviduje ze strany nižších státních zastupitelství, že by předmětná problematika činila v aplikační praxi problémy.

Právo na tlumočnicka, jakožto jeden z prvků spravedlivého procesu, je zakotveno v článku 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle kterého *„Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka“*.

Článek 6 odst. 3 písm. e) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., přiznává právo na pomoc tlumočnicka každému, kdo je obviněn z trestného činu. Právo na tlumočení je upraveno také v evropské legislativě, a to směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení.

Tato ustanovení jsou dále rozvedena v trestním řádu. Ustanovení § 28 trestního řádu upravuje výčet situací, kdy je potřebné v rámci trestního řízení přibrat tlumočnicka. Podle § 28 odst. 1 věty první trestního řádu platí, že *„Je-li třeba přetlumočit obsah písemnosti, výpovědi nebo jiného procesního úkonu nebo využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14, přibere se tlumočnick; totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočnicka osobě, s níž se nelze dorozumět jinak než některým z komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob.“*

Ustanovení § 2 odst. 14 věta druhá trestního řádu stanovuje *„Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá“*.

Podmínky výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, práva a povinnosti tlumočnicků, působnost Ministerstva spravedlnosti, jakož i odpovědnost tlumočnicků za správní delikty spáchané při výkonu jejich činnosti upravuje zákon o soudních tlumočnicích a překladatelích. Podle § 2 odst. 1 a 2 zákona o tlumočnicích a překladatelích platí, že *„tlumočnickou činnost je oprávněn vykonávat soudní tlumočnick“ a „překladatelskou činnost je oprávněn vykonávat soudní překladatel“*.

Zákon v § 3 odst. 3 stanovuje legislativní zkratku, a to v tom smyslu, že tam, kde se v zákoně hovoří o tlumočnickovi a výkonu jeho činnosti, rozumí se tím i překladatel a jeho výkon činnosti. Shodně je tedy tato legislativní zkratka případně využívána i v tomto textu.

Rozhodné pro posouzení, zda tlumočnickou či překladatelskou činnost může vykonávat i agentura, jsou zejména ustanovení zákona o tlumočnicích a překladatelích.

Ustanovení § 4 odst. 2 zákona o tlumočnicích a překladatelích stanovuje, že *„tlumočnick vykonává tlumočnickou činnost osobně“*.

Podmínky pro výkon tlumočnické činnosti a slib tlumočnicka jsou konkretizovány § 7 citovaného zákona, přičemž tento paragraf je uvozen slovy *„Tlumočnickem může být fyzická osoba, která...“*.

I další právní úprava výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti stanovená zákonem o tlumočnicích a překladatelích svědčí ve prospěch ustanovování konkrétních fyzických osob, nikoli agentur.

Lze upozornit na následující podmínky:

Vznik oprávnění vykonávat tlumočnickou činnost je spojen se zápisem do seznamu tlumočnicků a překladatelů, který vede Ministerstvo spravedlnosti (srov. § 5, § 11 a násl. zákona o tlumočnicích a překladatelích). Do tohoto seznamu je zapsána fyzická osoba, která splňuje podmínky stanovené § 7 odst. 1 zákona o tlumočnicích a překladatelích, která složila slib dle § 7 odst. 2 a 3 téhož zákona (srov. § 11 odst. 3 a § 7 zákona o tlumočnicích a překladatelích).

Písemné tlumočnické či překladatelské úkony se opatřují tlumočnickou či překladatelskou pečetí, na níž je uvedeno mj. jméno tlumočnicka či překladatele a rozsah tlumočnického či překladatelského oprávnění (srov. § 20 odst. 1 vyhlášky č. 506/2020 Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti). V případě provedení tlumočnického či překladatelského úkonu v listinné podobě musí být každé jeho vyhotovení vlastnoručně podepsáno a musí být připojen otisk překladatelské pečeti. Jde-li o překladatelský úkon v elektronické podobě, musí být každé jeho vyhotovení podepsáno kvalifikovaným elektronickým podpisem (srov. § 27 odst. 1 a 2 zákona o tlumočnících a překladatelích).

Pro přibrání konkrétní fyzické osoby jako tlumočnicka svědčí i dikce § 29 trestního řádu, upravující odmítnutí provedení tlumočnického úkonu a vyloučení tlumočnicka („*Tlumočnick může odmítnout provedení tlumočnického úkonu z důvodů uvedených v jiném právním předpisu a z důvodů uvedených v § 99 a 100. O vyloučení tlumočnicka rozhodne orgán činný v trestním řízení, který jej přibral, a v řízení před soudem předseda senátu.*“) a dále také § 25 zákona o tlumočnících a překladatelích, který stanovuje proceduru přibrání tlumočnicka („*...při výběru tlumočnicka orgán veřejné moci přihlédne také k zapsané specializaci. Orgán veřejné moci s tlumočnickem předem projedná zadání tlumočnického úkonu, termín jeho provedení, sdělí tlumočnickovi informace o předmětu tlumočnického úkonu a případně další informace ze spisu...*“).

Ani z ustanovení § 26 zákona o tlumočnících a překladatelích nevyplývá možnost přibrat agenturu. Posledně citovaný paragraf umožňuje výjimečně ustanovit k provedení tlumočnického úkonu i jinou osobu, která není zapsána do seznamu tlumočnicků a překladatelů pro daný jazyk, má potřebné odborné znalosti pro provedení tlumočnického úkonu, vyslovila souhlas se svým ustanovením, a to pouze v případě, že:

- není-li pro daný jazyk tlumočnick do seznamu tlumočnicků a překladatelů zapsán,
- žádný tlumočnick zapsaný v seznamu tlumočnicků a překladatelů nemůže tlumočnický úkon provést,

nebo

- provedení tlumočnického úkonu tlumočnickem zapsaným do seznamu tlumočnicků a překladatelů by bylo spojeno s nepřiměřenými náklady nebo obtížemi.

Jde o situaci, kdy orgány činné v trestním řízení přibírají tlumočnicka ad hoc podle § 29a trestního řádu a § 26 zákona o tlumočnících a překladatelích. Přibrání agentury vylučuje skutečnost, že takto ad hoc ustanovený tlumočnick či překladatel může tlumočnický či překladatelský úkon provést až poté, co do rukou orgánu činného v trestním řízení, který jej ustanovil, řádně složil tlumočnický či překladatelský slib obsažený v § 7 odst. 2 nebo 3 zákona o tlumočnících a překladatelích (srov. § 26 odst. 3 zákona o tlumočnících a překladatelích). Překladatelský či tlumočnický slib dle našeho názoru může složit pouze fyzická osoba (srov. slib tlumočnicka podle § 7 odst. 2 zákona o tlumočnících a překladatelích zní „*Slibuji, že při své tlumočnické činnosti budu dodržovat právní předpisy, že tlumočnickou činnost budu vykonávat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávisle a nestranně, že budu plně využívat všech svých znalostí a dbát o jejich rozvoj a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu tlumočnické činnosti dozvěděl*“).

Pokud by orgán činný v trestním řízení při ustanovení tlumočnicka ad hoc nerespektoval podmínky stanovené § 26 zákona o tlumočnících a překladatelích, mohl by takový postup být hodnocen jako vada řízení [§ 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu].

Je potřebné si také uvědomit, že přibrání osoby tlumočnicka do trestního řízení má významné procesní konsekvence, příkladmo:

- Jen tlumočnick může odmítnout provedení tlumočnického úkonu z důvodů uvedených v § 19 zákona o tlumočnících a překladatelích, tj. má pozastaveno oprávnění vykonávat tlumočnickou činnost, nemá tlumočnické oprávnění v jazyce, ve kterém je potřebné úkon provést, nemá k provedení

tlumočnického úkonu dostatek odborných znalostí, nebo mu počet nebo rozsah zadaných, dosud neprovedených tlumočnických úkonů neumožňuje provést další úkon řádně a včas.

- Tlumočnický úkon nesmí provést tlumočnický úkon, jestliže lze mít důvodnou pochybnost o jeho nepodjatosti (srov. § 18 zákona o tlumočnických a překladatelích). O vyloučení tlumočnicka v takovém případě rozhodne orgán činný v trestním řízení, který jej přibral (srov. § 26 odst. 1 trestního řádu).

Uvedení osoby konkrétního tlumočnicka přímo v opatření státního zástupce o jeho přibrání umožňuje oprávněným osobám včasné uplatnění námítky podjatosti. Přibrání agentury by mohlo znemožnit včasné uplatnění námítky podjatosti, když konkrétní osoba, která požadovaný úkon provedla, by nemusela být ani z opatřeného překladu agentury v trestním spise zřejmá.

- Za výkon tlumočnické činnosti náleží odměna tlumočnickovi (srov. § 29 odst. 1 zákona o tlumočnických a překladatelích).
- Zmínit lze také odpovědnost za přestupky uvedené v § 37 zákona o tlumočnických a překladatelích (např. výkon tlumočnické či překladatelské činnosti v době pozastavení oprávnění vykonávat tuto činnost).

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že zákon o tlumočnických a překladatelích předpokládá, že soudním tlumočnickem či soudním překladatelem může být pouze fyzická osoba. Shodně i trestní řád předpokládá v trestním řízení osobní výkon tlumočnické či překladatelské činnosti tlumočnickem nebo překladatelem, nikoli agenturou.

Pro úplnost uvádím, že při posuzování konkrétních kauz je vždy nutné vyjít z konkrétních skutkových okolností. Z Vámi uváděného přípisu není například zřejmé, zda v konkrétních kauzách nebyly překladateli učiněny překladatelské sliby v souladu s § 26 odst. 3 zákona o soudních tlumočnických a překladatelích a nešlo pouze o formální vadu při ustanovení překladatele dle § 29a trestního řádu, která by sama o sobě nepůsobila zásah do ústavně zaručeného práva na tlumočnicka.

Odkazujete-li v rámci Vašeho přípisu na usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 7. 2001 sp. zn. 6 To 550/2001, publikované pod č. 30/2002 Sb. rozh. tr., pak je nutné upozornit, že toto rozhodnutí dopadá na jinou procesní situaci, neboť obviněnému v posuzovaném případě nebyl vůbec, přes jeho výslovnou žádost, tlumočnick soudem ustanoven.

S pozdravem

JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D., v. r.
ředitel odboru

Za správnost vyhotovení:
Lenka Váňová

NSZ
Jezuitská 585/4
660 55 Brno
tel.: +420 542 512 111
fax: +420 542 512 227
podatelna@nsz.brn.justice.cz
datová schránka: 5smaetu

IV. terminologický seminář rumunštiny

Seminář na téma Terminologie trestního práva a problematika transkripce vlastních jmen, zejména ukrajinského původu

Jana Klokočková

V sobotu 20. května 2023 se uskutečnil ve spolupráci s Rumunským velvyslanectvím v Praze již IV. terminologický seminář rumunštiny. Zajímavá témata jako transkripce vlastních a zeměpisných jmen, terminologie trestního práva a důležité aspekty nové legislativy upravující činnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, to vše přivedlo do překrásných prostor ambasády v Morzinském paláci v Nerudově ulici na Malé Straně v Praze 19 kolegů, kteří svou aktivní účastí přispěli k velmi přínosnému průběhu semináře.

Problematika transkripce vlastních jmen, zejména jmen ukrajinského původu, resp. jmen psaných azbukou, a jejich česká a mezinárodní transkripce, se stala v poslední době, tedy s téměř masovým přílivem migrantů v důsledku ruské okupace Ukrajiny do Česka, velmi aktuálním a nutno říci ne zcela uspokojivě vyřešeným bolavým místem. Názor na jeho řešení si totiž jako horký brambor přehazují české matriky, rumunské orgány, a nakonec soudní tlumočníci. Ti ale bohužel, pokud ctí pravidla své kvalifikované činnosti a příslušnosti ke státní správě, nakonec tahají za onen pomyslný kratší konec provazu.

Pro příklad bolavosti uvedené problematiky stačí uvést, že například pro ruské *Юрій Висаріонович Шевченко*, dostáváme transkripce do češtiny – Jurij Visarionovič Ševčenko, mezinárodní transkripce – Yuriy Visarionovich Shevchenko, transkripce do rumunštiny - Iurii Visarionovici Șevcenco, tedy rázem pro jedinou osobu v podstatě čtyři verze jména. Vzniká tak doslova živná půda pro celou řadu problémů a potíží.

Například, narodí-li se ukrajinskému otci a jeho rumunské partnerce na území ČR dítě – a těchto a podobných případů je v poslední době početně – nastane mezi českou matrikou, rumunským velvyslanectvím a tlumočnickem ohledně jmen dítěte, jmen rodičů a názvů míst původu neuvěřitelný byrokraticko-transkripční ping-pong, ne nepodobný bajce o slepičce, která běžela kohoutkovi pro vodu.

Terminologický seminář rumunštiny. Zleva: Jana Klokočková – organizátorka semináře a přednášející, česko-rumunská tlumočnice, členka představenstva KST ČRb, Ana Vadan – konzulka velvyslanectví Rumunska, Marie Antoineta Barta – velvyslankyně Rumunska v ČR, Valentin Muntean – generální ředitel Konzulární sekce Ministerstva zahraničí Rumunska, Ecaterina-Maria Constantinescu – ředitelka Odboru konzulárních vztahů Konzulární sekce Ministerstva zahraničí Rumunska

V průběhu terminologického semináře rumunštiny se otevřel prostor, v němž zaznělo na téma transkripce jmen a názvů několik, ne vždy se navzájem podporujících názorů.

Přednášejícími na semináři byli Mgr. Jana Klokočková a JUDr. Pavel Klíma. Jako hosté vystoupili pan Valentin Muntean, generální ředitel Konzulární sekce Ministerstva zahraničí Rumunska a paní Ecaterina-Maria Constantinescu, ředitelka Odboru konzulárních vztahů Konzulární sekce ministerstva.

Velký dík za spolupráci patří paní velvyslankyni Marii Antoinetě Bartě a paní konzulce Aně Vadan.

EULITA – INFORMAL MEETING – Aktuální situace soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v Německu a v Portugalsku

V pondělí 13. února 2023 se na platformě Zoom konalo online setkání zástupců členských organizací Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA – poslední před valnou hromadou členů EULITA, která se konala letos v březnu v Lucemburku

Petra Kameníková

Setkání 15 účastníků zahájila tehdejší předsedkyně výkonného výboru EULITA Daniela Amodio Perillo. Jedním z hlavních významných přínosů asociace EULITA je možnost vzájemného sdílení zkušeností, monitorování pracovních podmínek soudních/právních tlumočnicků/překladatelů, šíření dobré praxe a snaha o budování jednotného profilu soudního/právního tlumočnicka/překladatele – především jako vysoce odborného jazykového profesionála orientujícího se v právní/soudní problematice a se znalostmi mezikulturních zvláštností. Díky těmto neformálním setkáním si uvědomujeme, že problémy nejsou pouze v naší zemi, ale že podobné řeší i naši nejen evropští kolegové. Společná setkání jsou inspirativní, motivující a bezpochyby velmi potřebná a žádoucí.

Setkání moderovala dnes již bývalá místopředsedkyně výkonného výboru EULITA Joanna Miler-Cassino. Ústředním tématem bylo **seznámení s novými právními úpravami činnosti soudních tlumočnicků ve Spolkové republice Německo a v Portugalské republice**. Prezentaci na téma nové právní úpravy profesní činnosti soudních tlumočnicků v SRN připravil předseda představenstva německého profesního sdružení soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ADÜ Nord¹ (Assoziierte Dolmetscher und Übersetzer in Norddeutschland e.V.) **Jörg Schmidt** a o chystané právní úpravě v Portugalsku krátce pohovořil předseda Portugalské asociace konferenčních tlumočnicků APIC² (Associação Portuguesa de Interpretes de Conferência) **Carlos Fiuza**. V rámci diskuse zazněly také velmi stručné informace o právních úpravách činnosti soudních tlumočnicků v zemích jako jsou Taiwan, Chorvatsko, Polsko či Švédsko.

Situace v Německu

Jörg Schmidt nastínil historii snah o vydání jednotné právní úpravy v SRN, které předcházely novému zákonu o soudních tlumočnicích, jenž nabyl účinnosti k 1. lednu 2023. Nový zákon byl kritizován profesními sdruženími soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ve všech spolkových zemích, a i přes četné snahy profesních organizací zabránit přijetí tohoto zákona, byl zákon nakonec schválen jak Spolkovým sněmem (Bundestag), tak i Spolkovou radou (Bundesrat). Původním účelem spolkového zákona bylo sjednocení předpisů upravujících jmenování soudních tlumočnicků, které se řídily ve všech šestnácti spolkových zemích vlastními zákony. Souvisejícími právními předpisy upravujícími činnost soudních tlumočnicků byly také zejména ústavní zákon o soudech, občanský soudní řád, zákon o trestním řádu a další právní předpisy. Snahy o jednotnou právní úpravu na federální úrovni se objevily již v roce 2019 v souvislosti s potřebou novelizovat zákon o trestním řádu, jenž obsahoval také pokyny ke jmenování soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. **Činnost soudních tlumočnicků byla dříve upravena v každé spolkové zemi dle vlastního právního předpisu.** Soudní tlumočníci byli jmenováni vrchními zemskými soudy, předsedové vrchních zemských soudů vedli společný seznam soudních tlumočnicků pro spolkovou zemi. Podmínky pro jmenování byly tudíž v každé spolkové zemi různé, některé spolkové země vyžadovaly od žadatelů např. právní znalosti, některé ne. Např. Severní Porýní-Vestfálsko definovalo podmínku jmenování soudním tlumočnickem termínem „osobně a odborně způsobilý“. Ve spolkové zemi Berlín bylo nutné doložit odbornou způsobilost a osobní kvalifikaci (což je např. tlumočnická nebo překladatelská zkouška, obdobná zkouška ze zahraničí či

¹ Organizace ADÜ Nord – odkaz zde: <https://adue-nord.de/wer-wir-sind/>
² Organizace APIC – odkaz zde: <http://www.apic.org.pt/>

prokázání jazykových znalostí a tlumočnické/překladatelské dovednosti). Jiné podmínky platily pro spolkové země Hamburk, Šlesvicko-Holštýnsko či Dolní Sasko (profesní sdružení ADÜ Nord sdružuje soudní tlumočníky/překladatele především právě z těchto tři posledně jmenovaných spolkových zemí).

Jaké hlavní změny přináší nová právní úprava³:

- jednotné podmínky jmenování soudním tlumočnickem;
- přechodné období do 31. 12. 2024 (po tuto dobu se lze odvolat na jmenování podle národních předpisů a vykonávat tlumočnickou činnost pro soudy a jiné OVM dle dosavadní akreditace);
- nové požadavky na odbornou způsobilost => povinné složení tlumočnické zkoušky a doložení znalosti právního jazyka;
- jmenování na období 5 let, po uplynutí této doby lze podat opětovnou žádost každých 5 let.

Hlavní výtky k zákonu ze strany soudních T/P z organizace ADÜ Nord:

- již není možné žádat o jmenování soudním T/P dle národních právních předpisů;
- po uplynutí přechodného období (tj. od roku 2025) přestane platit akreditace všem soudním tlumočnickům/překladatelům, kteří nepodají novou žádost o jmenování soudním tlumočnickem => ztráta statutu a vyškrtnutí ze seznamu soudních tlumočnicků (tj. cca 12 800 soudních T/P);
- „nepřátelský zákon“ – zákonodárci se při přípravě vůbec nezajímali o podstatu profese soudního tlumočnicka, spíše je to „politický krok“, než snaha o zkvalitnění pracovních podmínek;
- nedůvěra ve schopnosti stávajících zkušených soudních tlumočnicků;
- nejsou zajištěny nezbytné rámcové podmínky pro splnění požadavků tohoto zákona => neexistují studijní programy umožňující složení požadované zkoušky pro některé cizí jazyky, rovněž není dostatek zkoušebních a nedostatečná je i kapacita státních zkušebních center/úřadů pro vykonání zkoušek stávajících soudních tlumočnicků;
- „nekvalitní zákon“ – dle kritiků zákon nedosahuje kvalit evropského právního předpisu, obsahuje „pouhých 12 odstavců“;

- protiústavní zákon – dle kritiků je v rozporu s Ústavou SRN;
- nebyla stanovena výjimka pro dosavadní soudní tlumočníky => zákonodárci původně uvažovali, že by mohla být v zákoně ukotvena možnost, aby se stávající soudní tlumočníci/překladatelé odvolali na dřívější jmenování dle národních předpisů, ale spolková vláda nakonec od tohoto rozhodnutí upustila a rozhodla, že se nelze na dřívější jmenování odvolat => zákon je tímto platný nejen pro budoucí žadatele, ale i stávající soudní tlumočníky;
- neřeší otázku tlumočnicků znakového jazyka – diskriminační;
- zákonodárci nebrali zřetel na připomínky profesních organizací, které posílaly své podněty již během přípravného procesu;
- hrozí nebezpečí nedostatku soudních tlumočnicků;
- ztráta časově neomezené akreditace => skutečnost, že podle nového zákona by dosavadní soudní tlumočníci museli každých 5 let žádat o obnovení akreditace, která byla doposud časově neomezená, je označována za vážný zásah do základních práv;
- diskriminační pro starší zkušené soudní tlumočníky;

Návrhy řešení stávající situace

- individuální ústavní stížnosti – národní profesní organizace vyzývají k podávání individuálních ústavních stížností u Spolkového ústavního soudu v Karlsruhe proti zákonu GDolmG, neboť se domnívají, že spolková vláda nemá k této právní úpravě dostatečné legislativní pravomoci, což ve svých komentářích naznačila také Spolková rada při schvalovacím procesu tohoto zákona, kdy uvedla, že zavedení zákona o soudních tlumočnických na federální úrovni neshledává ani nutným ani rozumným krokem;
- v případě, že ústavní stížnosti budou přijaty, bude zákon prohlášený za neplatný a irrelevantní;
- národní profesní organizace požadují přijetí předpisu nebo nového ustanovení zákona zajišťujícího možnost „zachování předchozího stavu“ (tj. platnost dříve nabyté akreditace);
- zrušení zákona => v Německu je po nabytí účinnosti nového zákona stanoveno období v délce jednoho roku, kdy lze podávat námítky, zasílat podněty a vyjadřovat se k zákonu => je zde

3 Gerichtsdolmetschergesetz – GdolmG; Gesetz über die allgemeine Beeidigung von gerichtlichen Dolmetschern – odkaz zde: <https://www.buzer.de/Gerichtsdolmetschergesetz.htm#:~:text=Gesetz%20über%20die%20allgemeine%20Beeidigung%20von%20gerichtlichen%20Dolmetschern,10.12.2019%20BGBl.%20I%20S.%202121%2C%202124%20%28Nr.%2046%29>

naděje, že připomínky k uplatňování zákona v praxi a stížnosti na jeho protiústavní charakter budou vyhodnoceny kladně. Profesní organizace se v tomto odhodlání spojily a věří v úspěch kroků, které za tímto účelem společně podnikají. První reakce by měly být známy již na konci března roku 2023 a v červnu by již mělo být zřejmé, zda zákon bude ze strany ústavního soudu zrušen, či zda bude zrušen nebo novelizován ze strany zákonodárného orgánu SRN.

- kolegiální a jednota => profesní organizace vyzývají všechny soudní tlumočníky ke kolegiálnosti a podpoře snah o zrušení zákona;
- protestní akce => profesní organizace pořádají protestní akce a sepisují stížnosti k Ústavnímu soudu.

Situace v Portugalsku

Carlos Fiuza pohovořil stručně o připravovaném zákoně o soudních tlumočnických v Portugalsku a o okolnostech, které přípravě zákona předcházely.

Portugalsko nedodrží ustanovení směrnic č. 2010/64/EU4 a č. 2012/13/EU5 – dle rozhodnutí SDEU.

Evropská komise vytkla Portugalsku, že nedodrží ustanovení evropských směrnic č. 2010/64/EU ze dne 20. října 2010, o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, a č. 2012/13/EU ze dne 22. května 2012, o právu na informace v trestním řízení. Směrnice měly být implementovány do portugalského právního řádu do 2. 6. 2014.

Portugalsko však vyjádřilo názor, že jeho vnitrostátní předpisy požadavky předmětných směrnic již splňují a sdělilo Komisi, že nepovažuje za nutné se touto otázkou zabývat. Komise následně zahájila proti Portugalsku dvě řízení o nesplnění povinnosti, dne 29. 9. 2022 zaslala Portugalsku své stanovisko, ke kterému se Portugalsko mohlo do konce listopadu vyjádřit. Mezitím však již Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) rozhodl ve svém rozsudku ze dne 1. 8. 2022 (ve věci C-242/22 PPU) o nesouladu portugalského právního řádu zejména s ustanoveními čl. 1 až 3 směrnice 2010/64 a čl. 3 směrnice 2012/13, které se týkají práva na tlumočení a práva na překlad podstatných

dokumentů a práva na informace v TŘ („členské státy zajistí, aby byly informace uvedené v odstavci 1 poskytovány ústně nebo písemně a vyjádřeny srozumitelně a přístupně...“).

Portugalští advokáti Vânia Costa Ramos a Dirce Rente přezkoumali oprávněnost tohoto rozhodnutí a dospěli k závěru, že portugalský právní řád není skutečně v souladu s uvedenými směrnicemi a doporučili přijmout patřičná opatření.⁶

Případ, který v Portugalsku vyvolal diskusi o potřebě nové právní úpravy činnosti soudních T/P⁷

„Jistý pan TL, moldavský státní příslušník, který neovládá portugalský jazyk, byl v roce 2019 odsouzen v Portugalsku za trestný čin k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu odnětí svobody s dohledem. Při sdělení obvinění bylo jmenovanému TL uloženo donucovací opatření dle portugalského trestního řádu, které spočívá v prohlášení o totožnosti a pobytu (dále jen „PTP“) a je doprovázeno řadou povinností, včetně povinnosti informovat orgány o každé změně pobytu. Dotyčný TL neměl při vyhotovení PTP k dispozici tlumočnicka ani překlad tohoto dokumentu do jazyka, kterým mluví nebo mu rozumí. Za účelem výkonu režimu dohledu se příslušné orgány marně pokoušely kontaktovat jmenovaného TL na adrese uvedené v PTP.

Dne 7. ledna 2021 vydal soud, který jmenovaného TL odsoudil, usnesení, v němž jej vyzval, aby se dostavil k soudu k výslechu ve věci neplnění povinností režimu dohledu. Toto usnesení vyhotovené v portugalské bylo doručeno na adresu uvedenou v PTP.

Když se dotyčný TL v uvedený den nedostavil, zrušil tento soud odklad výkonu trestu usnesením ze dne 9. června 2021. Toto usnesení bylo rovněž doručeno v portugalské na adresu uvedenou v PTP. Následně byl jmenovaný TL zadržen na jiné adrese a uvězněn za účelem výkonu trestu.

V listopadu 2021 podal jmenovaný TL návrh na určení neplatnosti PTP, jakož i usnesení týkajících se zrušení odkladu výkonu trestu. Tvrdil, že na adrese uvedené v PTP nemohl být k zastížení z důvodu změny bydliště.

4 Směrnice č. 2010/64/EU - odkaz zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0064>

5 Směrnice č. 2012/13/EU - odkaz zde:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0013&from=IT>

6 více o kauze zde: https://www.fairtrials.org/app/uploads/2022/11/BriefNote_CJEUPortugal.pdf

7 Případ detailně popsán zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=264201&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=CS&cid=367644>

Tuto změnu neoznámil, **neboť si nebyl vědom povinnosti tak učinit, jelikož mu při vyhotovení PTP nebyl poskytnut tlumočnick ani překlad tohoto dokumentu do jazyka, kterým mluví nebo mu rozumí. Kromě toho ani usnesení ze dne 7. ledna 2021, ani usnesení ze dne 9. června 2021 nebyla do takového jazyka přeložena.**

Výtky Evropské komise:

- v rozporu s ustanovením směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení
- v rozporu s ustanovením směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení

Návrhy řešení situace v Portugalsku:

- **úprava portugalského trestního řádu (CPP)** => rozšíření odst. 61, který by měl zahrnovat právo na tlumočení a překlad a o připojení nového odst., který by stanovil seznam dokumentů, u nichž je překlad povinný.
- příprava **zákona o soudních tlumočnících**

Nejvíce energie nyní portugalské profesní organizace věnují vysvětlování rozdílů mezi profesemi soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, veřejnost totiž příliš tyto profese nerozlišuje. Zároveň se připravují nové podmínky pro jmenování soudním tlumočnickem/překladačem, diskutuje se o podobě seznamu soudních tlumočnicků/překladatelů, kdy zástupci

profesních organizací požadují, aby seznam striktně rozlišoval soudního tlumočnicka a soudního překladatele. Návrh zákona by měl být předložen na konci března r. 2023 a Carlos Fiuza konstatoval, že před portugalskými soudními tlumočnický/překladateli je ještě velký kus cesty.

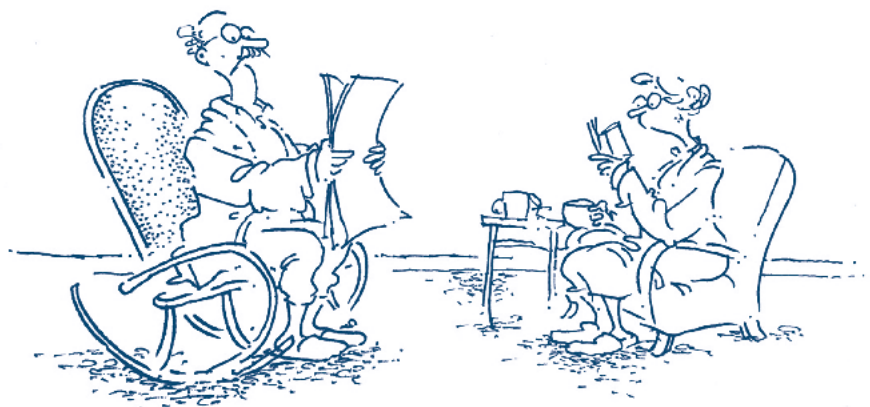
Závěr

V průběhu diskuse se všichni zúčastnění shodli na tom, že **je třeba striktně rozlišovat profesi soudního tlumočnicka a soudního překladatele, že je třeba usilovat o zajištění vysoké odbornosti za účelem poskytování kvalitních tlumočnických a překladačských služeb, kdy kvalita by měla převažovat nad kvantitou – lépe méně kvalitních soudních tlumočnicků a soudních překladatelů než velký počet nedostatečně kvalitních.** V některých zemích je stále možné vykonávat činnost soudního tlumočnicka na základě pouhého doložení, že např. pochází z rodiny, kde se tímto jazykem hovoří (např. v Belgii je možné tlumočit v jazyku, kterým prokazatelně hovoří jeden z rodičů osoby, která tlumočení zajišťuje, pro tlumočení výpovědi pak stačí vyjádřit pouze hlavní myšlenku [uznáno jako dostačující tlumočení, i když jinak obsahuje mnoho chyb]). V některých zemích dosud není činnost soudních tlumočnicků/překladatelů upravena samostatným zákonem (např. v Chorvatsku chybí právní úprava a ministerstvo se o tuto problematiku příliš nezajímá). **Všichni účastníci se shodli také na potřebě rozvoje koncepce vzdělávání soudních tlumočnicků/překladatelů na úrovni EU.**

Jak to viděl Vladimír Renčín

S laskavým svolením autora

VĚNA ÚSTAVNÍM SOUDCEM! VĚNU JÁ ZNÁM OD DĚTSTVÍ. VŽDYCKY TRHAL MOUCHÁM KRÍDĚLKÁ.

Nové složení ExComu EULITA

Dne 17. března 2023 se konala v prostorách Soudního dvora Evropské unie v Lucemburku již XIII. valná hromada Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků (European Legal Interpreters and Translators Association, EULITA), během které proběhly volby do výkonného výboru na období 2023–2026

Petra Kameníková

Nově zvolený výkonný výbor se zápisem v belgickém oficiálním věstníku stal nyní plně funkčním a bude pracovat ve složení:

- Předsedkyně/President: **Barbara Rován**
- Místopředseda /Vice-President: **Fernando González**
- Tajemník / Secretary: **Petra Kameníková**
- Pokladník / Treasurer: **Aleksandra Podgórníak Musil**
- Členové / Members: **Catia Lattanzi, Margareta McKenna, Monique Rouzet Lelièvre**

Třetí členka výkonného výboru Margareta McKenna byla kooptována až na 1. řádném zasedání výkonného výboru.

EULITA je nezisková organizace, jejímž hlavním cílem je podpora soudních překladatelů, překladatelů právních textů a soudních tlumočnicků, hájení práva na tlumočení a překlad v trestním řízení v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010, vytváření standardů profese překladatelů a tlumočnicků všech jazyků, včetně znakového, pracujících pro státní správu, zejména

soudy, zdůrazňování potřeby odpovídající odborné přípravy za účelem zlepšování kvality překladatelských a tlumočnických služeb v právní oblasti, šíření informací a příkladů dobré praxe formou mezinárodních konferencí, workshopů, setkání a sociálních sítí.

EULITA je partnerem řady projektů financovaných Evropskou komisí, např. TRAFUT, ImPli, Co-Minor, LIT Search, QUALETRA, NetPraLat, LawInterp, Capisce. EULITA sídlí v Bruselu a jejím aktivním členem se může stát pouze taková organizace sdružující soudní překladatele a soudní tlumočnický, která splňuje kritéria a vstupní podmínky definované stanovami EULITA a jejíž sídlo se nachází v některém z členských států EU. Přidruženým členem se mohou stát organizace sídlící mimo EU, fyzické osoby a organizace se sídlem v EU, které prozatím nesplňují podmínky předepsané pro aktivní členy. EULITA spolupracuje s evropskými institucemi a univerzitami. **KST ČR je aktivním členem této asociace již od jejího založení, tedy od roku 2009.**

Informace o novém výkonném výboru jsou dostupné zde: <https://www.eulita.eu/en/executive-committee/>

Členové nově zvoleného výkonného výboru EULITA. Zleva zadní řada: Monique Rouzet Lelièvre (členka), Barbara Rován (předsedkyně), Petra Kameníková (tajemnice), Aleksandra Podgórníak Musil (pokladník). Zleva přední řada: Catia Lattanzi (členka), Fernando González (místopředseda)

Členové předchozího a nového výkonného výboru asociace EULITA. Zleva zadní řada: Sandrine Détienne, Karl Apse, Daniela Amodeo Perillo, Barbara Rován, Monique Rouzet Lelièvre, Petra Kameníková, Aleksandra Podgórníak Musil, přední řada zleva: Laura Izquierdo Valverde, Catia Lattanzi, Fernando González

Může AI-umělá inteligence ohrozit tlumočníky a překladatele?

Kvalita a stále širší možnosti strojového překladu, jako jednoho z mnoha produktů umělé inteligence (AI-Artificial Intelligence), již delší dobu vzbuzuje v tlumočnické a překladatelské obci otázky, jak se připravit na nástup nových informačních a komunikačních technologií v oblasti tlumočnictví a překladatelství, a také - zda, jak a kdy by mohla AI ovlivnit „tlumočnické a překladatelské řemeslo“, nebo zda by AI dokonce mohla ohrozit tlumočníky a překladatele (TaP) vytlačením z trhu. Redakce bulletinu ST se ve snaze o nalezení odpovědí na tyto a další otázky zúčastnila odborného semináře firmy THE MAMA AI, SE, která se již 25 let zabývá špičkovým výzkumem a vývojem v oblasti konverzní umělé inteligence, rozpoznáváním a syntézou řeči, dialogovými systémy, strojovým překladem, obecným hlubokým učením, strojovým učením a dalšími příbuznými disciplínami

Jiří Kohutka

AI, pokoutná disciplína jen pro sci-fi filmy?

Obec TaP sleduje v posledních letech problematiku „AI v tlumočení a překladatelství“ se značnou pozorností. Pro příklad uvedme sérii webinářů pořádaných v nedávné minulosti Mezinárodní asociací konferenčních tlumočnicků AIIC (Association internationale des interprètes de conférence) o umělé inteligenci v tlumočení.4 a překladu.7.

Poprvé obec TaP ohledně strojového překladu zbystřila pozornost, když společnost Google někdy v roce 2008 zařadila do seznamu jazyků překladače Google Translate i český jazyk. Byly to však dřevní doby strojového překladu, což se projevilo například až roztomilým google-překladem básnické metafory „... čas na rohu váhá“ banálním „hodiny stojí na rohu“. Od té doby se však strojový překlad zásadně posunul kupředu. **Obec TaP proto na základě povědomí o rizicích pro profesi TaP dnes přidává i další otázky ohledně budoucího způsobu práce, etických a právních aspektů nebo udržení se na trhu práce.**

S ještě před několika lety v podstatě vzdálenou AI, až „pokoutnou disciplínou jen pro sci-fi filmy“, se dnes jako by roztrhl pytel: **o AI se v současnosti nejen v médiích diskutuje téměř denně.**

Již dnes je například patrný vývoj, příprava a využití nových podpůrných IT nástrojů pro konferenční

tlumočníky přímo v kabině (například projekt DG SCIC3), ale jsou zde již i možnosti zapojení AI do celého procesu „tlumočení.4“ - automatické titulkování, tzv. strojové tlumočení neboli strojový překlad mluvené řeči atd.

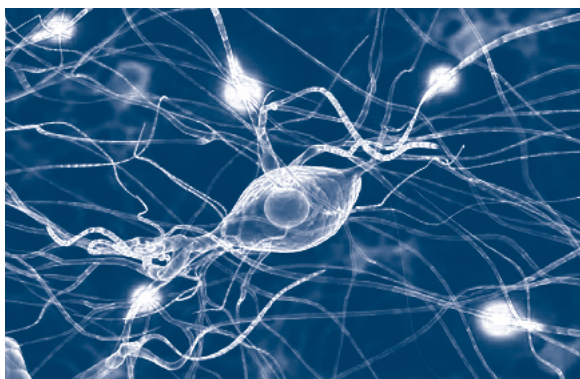
Co je tedy ta AI? Jak vlastně „myslí“? Co všechno již dnes ve směru tlumočení a překladů AI umí? Co bude AI umět za 5 či 10 let? Jak výrazně se bude měnit práce TaP? Opravdu představuje AI pro člověka a lidstvo nebezpečí?

Co je to AI?

Umělou inteligencí rozumíme schopnost strojů a systémů (prostředků IT) napodobovat funkci lidské inteligence. To se (po letech vývoje v oboru IT) děje prostřednictvím tzv. hlubokých **neuronových sítí** (neural networks). Neuronové sítě (NS) jsou na rozdíl od biologické neuronové sítě v lidském mozku **člověkem technicky vytvořené počítačové algoritmy, resp. IT soubory jednotek**, které jsou schopny zpracovávat informace a předávat si mezi sebou údaje, a to jen do určité míry podobně, jako neurony v lidském mozku.

*Pozn. 1: Zdůrazněme, že **původní záměr „napodobení činnosti lidského mozku“ je ve vývoji AI už dávno opuštěn. Lidský mozek jako biologická struktura, to jsou stamiliardy nervových buněk, tzv. neuronů, které***

Model biologické NS – většina neuronů v mozku je spojena s několika tisíci dalšími. Lidský mozek se od mozku například laboratorních myší liší tzv. šípkovými neurony.

*jsou propojeny téměř miliardami nervových spojů, tzv. **synapsí**. Zatím ani nejdokonalejší, člověkem zkonstruovaný stroj se nedokázal dokonalosti biologických systémů přiblížit. Nervové pulzy se z mozku a zpět do mozku pohybují rychlostí 270 km/h. Informace se v různých typech neuronů šíří různou rychlostí – od 2 km/h až po 430 km/h. Čím máte vyšší IQ, tím více sníte.*

Dnes představují NS především matematické modely a se simulací činnosti mozku nemají v podstatě už nic společného.

Systémy AI jsou již dnes schopny prostřednictvím NS (do určité míry!) samostatně fungovat formou **rozhodnutí**, jsou schopné **řešit** komplexní úlohy nejrůznější povahy, na základě vyhodnocení dopadů předchozích akcí jsou schopny **být kreativní**, tj. neustále absorbovat, vyhodnocovat a následně **po-užívat nová data k přizpůsobování či změně** svého fungování-jednání. Podobně jako člověk, také systémy AI mají potenciál pro další zlepšování a zefektivňování své činnosti.

Pozn. 2: Zde je zapotřebí nepřisuzovat AI schopnosti, které doposud nemá. Tzn. je nutno upřesnit, že „neustálé absorbování nových dat“ nebo „přizpůsobování svého fungování“ se děje jen dávkově, a to v době, kdy člověk systémy AI trénuje. Pak se systém „zmrazí“ a dále jen natrénovaným způsobem počítá s novými vstupy. Pokud se systém nechá „učit se bez kontroly“, uchýlí se k nepředvídatelným aktivitám.

Dnes už systémy AI nacházejí díky svým pokročilým schopnostem široké uplatnění v medicíně, bioinformatice, v personálních systémech, ve vzdělávání, zemědělství, dopravě, finančnictví a bankovníctví... atd.

Nárůst využití AI po roce 2000 přímo souvisí s nárůstem **množství užívaných dat**. Celá řada důležitých

disciplín se v poslední době **digitalizuje**, tj. převádí na data (například i běžná populace dnes v obrovské míře fotí digitálními přístroji). I proto došlo k velmi rychlému vývoji AI, protože právě **obrovská množství dat je to, co AI pro své fungování potřebuje**: umí je (statisticky a komparativně) prostřednictvím NS zpracovávat, vyhodnocovat a na výsledky umí reagovat.

Neuronová síť

Počítačové NS jsou v podstatě **člověkem vytvořené umělé datové struktury**, které jsou schopné reagovat na předem neznámé vstupy. Jsou schopny se „učit“, tj. zapamatovat si kombinace dat, které vedly k požadovanému výstupu, a odhadovat nové výsledky na základě zkušeností. Budou-li tak činit opakovaně, **na dostatečném reprezentativním množství vzorků dat** a dostatečně rychle, naučí se síť například správně **tlumočit, překládat třeba i celé dokumenty**, nebo také správně diagnostikovat pacienty, na základě satelitních dat určovat druh a způsob osetí půdy, řídit výrobu nebo světelný režim semaforů v provozu... atd.

Již dnes NS zvládají řešit obtížnější úlohy mnohem komplexněji a detailněji, než by to dokázalo tradiční programování.

Tři „super“

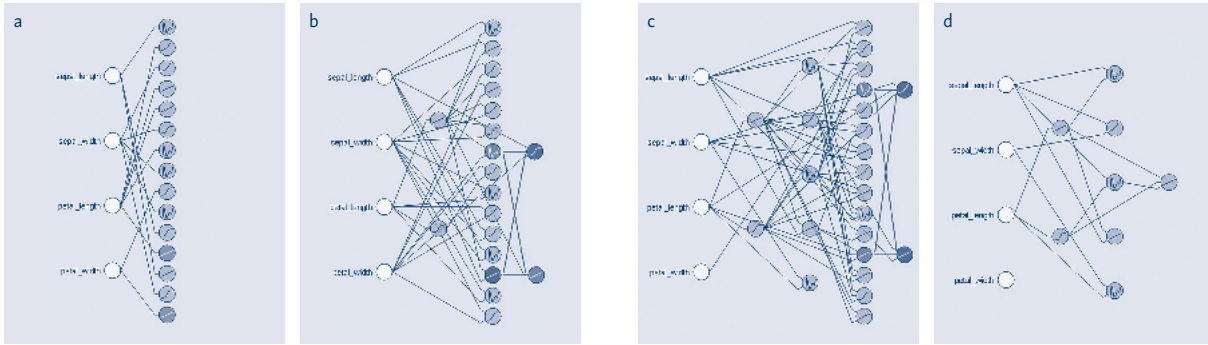
Aby AI mohla co nejlépe napodobit požadavek „lidského“ flexibilního myšlení a uvažování, bylo by zapotřebí, aby zvládala alespoň **tři „super“**: **a)** zpracovávání **superobrovských množství dat**, **b)** **superrychlý způsob jejich zpracování** a **c)** **superspeciální metody zpracovávání dat**.

Pro splnění **super a)** je nejhodnější užití **neuronových sítí** – tedy z hlediska AI jednoho z výpočetních modelů, resp. struktur, nejhodnějších pro **distribuované paralelní zpracování dat**.

Pro splnění **super b)** se nabízí vývoj a použití **kvantových počítačů** – počítač, který (teoreticky) vykonává výpočty na základě fenoménů známých z kvantové mechaniky jako superpozice či interference. Vzhledem k tomu, že takový počítač není v současné době k dispozici, musí si AI vystačit s „obyčejnými“ PC.

Pozn. 3: Sestrojení plně funkčního kvantového počítače je však stále považováno za velmi složitý technologický problém: velikost jednotlivých elektronických prvků počítače by se musela stát srovnatelnou s objekty mikroskopu, aby se na jejich chování začaly vztahovat kvantové zákony.

Model NS a) na začátku procesu, b) a c) v průběhu procesu, d) na konci procesu, e) prostorově

Ačkoliv na vývoji kvantových počítačů se v současnosti usilovně pracuje v mnoha špičkových laboratořích po celém světě, mnozí fyzikové se domnívají, že funkční kvantový počítač nebude nikdy sestaven.

Pro splnění **super c)** platí, že AI pracuje (musí pracovat!) s metodami vycházejícími z **vyšší matematiky a informatiky** – maticový počet, evoluční algoritmy (seřazovací, vyhledávací, porovnávací a další.), teorie pravděpodobnosti a statistiky, fuzzy logika, teorie fuzzy množin, teorie datových struktur, optimalizace a **hluboké strojové učení** (deep learning).

Hluboké učení

Hluboké učení (**deep learning**) je od cca roku 2010 disciplína v rámci strojového učení, která se zabývá využitím algoritmů s velkým počtem vrstev (layers) reprezentujících data. Hloubkou modelu se nazývá počet vrstev (obvykle složených z umělých neuronů), které jsou za sebou zapojeny tak, že výstup jedné z nich je vstupem té následující. U modelů hlubokého učení se přitom hloubka počítá často v rádech desítek a více vrstev.

Pozn. 4: I když je to nepřesné, v současné době se již téměř považují za synonyma pojmy AI, neuronová síť a strojové učení

Jak AI myslí?

Abychom si ozřejмили, jak AI „myslí“, resp. pracuje-funguje, je zapotřebí připomenout, že již široce používaný internet, facebook a vyhledávače ... to vše již jsou oblasti, kde se vzhledem ke způsobu fungování a velkému množství dat AI může dobře trénovat a uplatnit se.

V poslední době však nastal takový boom AI, že se reálně objevují další a další možnosti jejího využití, a to téměř v masovém měřítku. Podívejme se proto

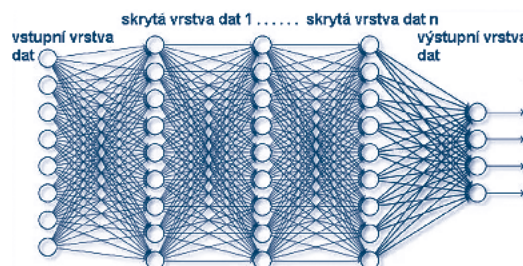

nejdříve na **základní princip fungování AI**. Protože, má-li být AI někdy v budoucnu rovnocenným „kolegou“ TaP, necht' TaP alespoň v základu vědí, s kým mají tu čest.

Zkusme si odpověd' na „myšlení AI“ zjednodušeně přiblížit **na příkladu internetového překladače Google:**

Pozn. 5: Na pořad dne se v oboru AI dostává i společnost Microsoft, a to svým vyhledávačem Bing, s údajně až neslýchanými schopnostmi. V oblasti překladače je MS také velmi aktivní.

Asi všichni známe situaci, kdy do internetového překladače zadáme pojem a označíme jazyk, do kterého požadujeme daný pojem (klíčové slovo) přeložit. Pak stačí stisknout enter a ejhle, na monitoru se nám skutečně v mžiku objeví překlad pojmu v požadovaném jazyce, téměř jako na zlatém podnosu. Ano, právě jsme se stali uživateli jednoho z příkladů AI - technologie **internetového překladače**.

Model Deep learning

Překladač díky své schopnosti práce se systémem klíčových slov a vytvářením indexů byl schopen pro zadané klíčové slovo (pro něj soubor dat) zpracovat obrovské množství dat, tzn. v „x-rozměrném sémantickém prostoru“ přiřadit vektorovou reprezentaci hledaného slova, tj. zjistit odpovídající množinu dat-pojmů v požadovaném jazyce korespondujících se zadaným klíčovým slovem.

A tak – zatímco my jsme po stisku enter ještě usrkávali kafe – překladač klíčové slovo bleskově porovnal s obrovským množstvím odpovídajících dat, vyhodnotil, zda se správně „zrcadlí“, vyfiltroval a vynechal ta nepotřebná (nepříbuzná, nezrcadlí se), vyčistil a zúžil výběr dat na ta příbuzná ... a ve vteřině „vrátil“ výsledek. A to navíc s několika dalšími gramatickými možnostmi, a dokonce nás i napomenul, jestliže jsme nezadali klíčové slovo správně.

Překladač ale **nemyslel**, neprožíval emoce – nevěděl nic o našich potřebách, vnímání, představách, necítil s naším spěchem, zápalem pro věc či touhou po požadované informaci. Překladač zkrátka komparativně a statisticky pracoval s obsahem (viditelnými daty či skrytými metadaty) jako s binárními daty, ale o jejich významu nebo širším kontextu netušil nic. Přes „skrytou reprezentaci“, tj. to, co vypočítávají neurony ve vnitřních vrstvách sítě, a prostřednictvím prostředků IT prostě odevzdal výsledek podle klíčového slova tak, **jak mu bylo člověkem určeno, resp. jak měl výpočetním modelem „natrénováno“, jak „viděl“ v obrovském množství příkladů.** Jeho „intelligence“ je opravdu umělá.

*Pozn. 6: I na vývoji tzv. „emočních detektorů“ se v oboru AI usilovně pracuje. **Nicméně, je-li umělá neuronová síť schopna napodobit „učení, zapamatování a rozhodování“, a dokonce i „vlastní rozvoj“, neosvojí si časem neželoucí emoce, například pomstychtivost, chamtivost či závist?***

AI však má mnohem vyšší ambice a schopnosti – například také tlumočit a překládat online. Pro to však musí zvládat mnohem větší objemy dat, z mnoha dalších systémů a za předpokladu splnění výše uvedených tří super.

Historie AI

Výzkum tzv. umělých neuronových sítí započal již ve 40. letech 20. stol. V původním pojetí byly umělé neuronové sítě používány k učení se ze **zpětné vazby** (na principu „dítě a horká kamna“).

V posledních desetiletích však vývoj AI postoupil a vzniká celá řada dalších algoritmů pro učení neuronových sítí, které se snaží budovat strukturu sítě nikoli pomocí zpětné vazby, nýbrž **evolučními algoritmy**. Takovouto tzv. **neuroevolucí** může být např. „šlechtěna“ populace kandidujících sítí s tím, že necháváme reprodukovat, křížit a mutovat ty sítě, které se pro námi zadaný účel chovají nejlépe. **Neuroevoluce nám pak umožňuje mnohem více, než jen správně tlumočit, diagnostikovat pacienty, nebo řídit průmyslový provoz.**

1950 – Turingův test; počítačový vědec A. Turing (GB) navrhuje matematický model „inteligence“ (tzv. Turingův stroj) a současně formuluje „Turingův test“: pokud stroj dokáže oklamat člověka, aby se domníval, že je člověk, pak má stroj inteligenci;

1955 – termín **AI** byl vytvořen Johnem McCarthym k popisu vědy a inženýrství výroby inteligentních strojů;

1961 – první průmyslový robot UNIMATE „jde do práce“ v GM a nahrazuje lidi na montážní lince;

1964 – průkopnický chatbot ELIZA vyvinutý Josephem Weizenbaumem v MT vede rozhovory s lidmi;

Pozn. 7: chatbot – (chat – pokec, klábosení), počítačový program určený k automatizované komunikaci s lidmi, primárně používá ten nejpřirozenější lidský komunikační nástroj – psanou nebo mluvenou řeč. Pokročilým příkladem je chatbot ChatGPT, schopný diskutovat prakticky na libovolné téma a vybavený velkou zásobou znalostí o světě. Chatboty patří do rozrůstající se rodiny aplikací AI, které automatizují procesy prováděné přes počítač, na mobilu nebo třeba zavoláním na zákaznickou linku.

1966 – první „elektronická osoba“ Shakey je univerzální mobilní robot, který zdůvodňuje své vlastní činy;

70. léta – svět od „umělé inteligence“ až příliš očekával zářivou a rychlou budoucnost, tato očekávání se však nenaplnila. Naopak, obor AI provázelo mnoho falešných začátků a slepých uliček a až do roku 1997 vývoj AI „zamrzá“;

1986 – Geoffrey Hinton – (GB-Can.), kognitivní psycholog a počítačový vědec, uvádí zásadní článek (spoluautoři David Rumelhart a Ronald J. Williams), který popularizoval algoritmus zpětného šíření pro trénování vícevrstevných neuronových sítí. Ačkoli nebyl

první, kdo tento přístup navrhl, je G. Hinton považován za vedoucí osobnost v komunitě hlubokého učení;

1997 – Deep Blue, počítač hrající šachy (spol. IBM), poráží mistra světa v šachu Garryho Kasparova;

1998 – je představen emocionálně inteligentní systém KISmet, který detekuje pocity lidí a reaguje na ně;

První desetiletí 21. století bylo v oboru AI ve znamení pronikavých inovací, balancujících však na pomězi mezi zábavou a praktickým použitím: první „robotický mazlíček“ Albot (firma Sony) schopný se „učit“, autonomní robotický vysavač ROOMBA s navigací pro úklid domácnosti (iRobot), inteligentní virtuální asistentka s hlasovým rozhraním v iPhone4S (Apple), počítač WATSON vyhrává první místo v televizním znalostním kvízu (IBM), nebo třeba nákupní asistentka ALEXA.

Po roce 2000 se také velmi rozvíjí programování na straně jedné, a na straně druhé dochází k digitalizaci mnoha důležitých oborů lidské činnosti, což vede k zásadnímu nárůstu množství používaných dat. S nástupem tzv. grafických výpočetních (vysokoobjemových) karet lze vyvíjet i vícevrstvé a různěpočetné neuronové sítě s možností „deep“, tj. hlubokého učení. Nastává tak prudký rozvoj AI a obor AI se dostává k tzv. „vlastnímu myšlení“;

2011 – počítač Watson Jeopardy (IBM) diskutuje s člověkem, rozumí a odpovídá na jeho dotazy (*Natural Language Processing*);

2014 – chatbot Eugene Goostman prochází Turingovým testem, přičemž třetina posuzovatelů věří, že Eugene je člověk;

2016 – chatbot TAI (Microsoft) šíří na sociálních sítích urážlivé a rasistické komentáře;

2017 – AI AlphaGo (Google) poráží mistra světa Ke-lie v komplexní deskové hře Go, která se vyznačuje obrovským počtem (2 na 170.) možných pozic. AI také porazila čtyři lidské hráče v tom, v čem to mělo být do té doby vzhledem k lidskému faktoru nemožné – v pokeru;

Systémy AI jsou již schopné nejen přijmout a porovnat informaci (*perceptive AI*), ale také ji simulovat, resp. ji generovat (*generation AI*).

2020 – GPT-3 (*third generation Generative Pre-trained Transformer*), je model strojového učení neuronové sítě. Jedná se o autoregresivní **jazykový model** o velikosti až 175 mld. dat, který je schopen hlubokého učení textu;

Pozn. 8: Jazykový model je neuronová síť, která má své vlastní kognitivní schopnosti: dokáže zadaný text rozvíjet, resp. sama předpovídá, jak bude pokračovat, jak má končit. Blíží se tím komunikaci mezi lidmi.

2023 – za posledních několik let AI zaznamenává naprosto zásadní uplatnění v medicíně a zdravotnictví (diagnostika, onkologie a další), zemědělství (satelitní data), průmyslové výrobě a vojenství, vzdělávání, dopravě, bankovních a finančních službách (risk-modelling) a pojišťovnictví, zákaznickém servisu obecně, personalistice, bioinformatice a biochemii (návrhy proteinů, nové léky) a v mnoha dalších oborech, **včetně tlumočení a překladu**, jakož i v literatuře, a dokonce v politice;

Je představena GPT-4“ – nová, **dokonalejší** generace textového modelu.

AI a tlumočení

Systém AI pro překlad mluvené řeči v reálném čase, resp. tlumočení, již možný je. Pro tento účel existují různé systémy (např. projekt: <https://elitr.eu/>). Také společnost Microsoft oznámila **real time translations of captions**, zatím ale nejsme svědky jejich masového rozšíření.

Pro účely překladů a tlumočení jsou systémy AI schopny zpracovávat korpuse textů, projevů a nahrávek mluvené řeči různých řečníků. Rozlišujeme

GPT-3 (*third generation Generative Pre-trained Transformer*), je model strojového učení neuronové sítě. Jedná se o autoregresivní jazykový model o velikosti až 175 mld. dat, který je schopen hlubokého učení textu

mezi čistě automatickým tlumočením a tlumočením za pomoci AI.

Neuronové *jazykové modely* však mají (zatím) stále ještě problémy s generalizací a s porozuměním obsahu, což je mimo jiné také otázka tzv. výpočetního výkonu a paměti. Nejnápadněji se problém projevuje tak, že po naplnění určité kapacity jazykové modely prostě „vyjedou z kontextu“.

AI a překlad

Jednou z nejpoužívanějších aplikací metod umělé inteligence v oblasti zpracování přirozeného jazyka je automatický překlad z jednoho jazyka do jiného. Dříve se předpokládalo, že pro kvalitní překlad je nutné velmi důkladné porozumění obsahu překládaného textu, a že automatizovaný překlad, kvalitou srovnatelný s výsledkem lidského překladatele, ještě dlouho nebude na dohled. V automatizovaném překladu, stejně jako v jiných oblastech AI, nastala ale díky pokroku v již zmiňovaném hlubokém učení v posledních letech doslova změna tohoto paradigmatu.

Pro obor překladatelství lze použít slova překladatele Petra Onufera: *„Ještě nedávno bych si ani nepomyslel, že AI vůbec kdy v oboru překladu dosáhne takových úžasných výsledků, respektive že bude tam, kde už dnes – jakoby zcela samozřejmě – je.“*

Prestižní vědecký časopis *Nature Communications* v roce 2020 publikoval studii vědců z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy, která představila anglicko-český překladač CUBBITT (*Charles University Block-Backtranslation-Improved Transformer Translation*) založený, jak také jinak, na neuronových sítích. Jeho hlavní autor, Mgr. Martin Popel, Ph.D., zvítězil v roce 2018 s překladačem CUBBITT v mezinárodní soutěži WMT 2018 (*Conference on Machine Translation*). Kromě skutečnosti, že CUBBITT je již delší dobu lepší, než do té doby vítězný Google Translate, je zajímavé především to, že výstupy systému CUBBITT byly nezávislými lidskými hodnotiteli **vyhodnoceny jako lepší než lidský překlad**.

Pozn. 9: V oblasti překladu určitě stojí za zmínku služba strojového překladu DeepL Translator založená na umělých neuronových sítích, která byla spuštěna v srpnu 2017 a ovšem také systém LINDAT z MMF UK (<https://lindat.mff.cuni.cz/services/translation/>), který je pro překlad mezi angličtinou a češtinou dlouhodobě lepší než Google i Microsoft.

Pozn. 10: Příklady porovnání strojového a lidského překladu přináší článek kolegyně P. Kameníkové na str. 30.

V současnosti jsou podle mnoha názorů nejlepší systémy umělé inteligence pro tvorbu textů systémy GPT3, resp. GPT4. Tyto systémy jsou vytrénovány na více než 45 TB textových dat (údaj známý k cca polovině roku 2021).

Bohužel, do oboru překladů stále více promlouvá všudypřítomný byznys: zejména velké firmy a korporace stále více zejména pro tzv. odborné texty využívají rychlejšího a levnějšího strojového překladu a jen část z nich se dostává k překladateli-člověku, aby takto již strojově připravený překlad „dopřelozil“. Překladatel je tak odsunut do role „posteditora“, dokonce velmi často s požadavkem, aby do strojového překladu zasahoval co nejméně, **a to i s přihlédnutím k tomu, že strojový překlad není překlad docílený přirozeně myšlenkovými úvahami, ale je docílen statisticko-komparativním zpracováním velkého množství dat poskytovaných virtuálním sémantickým prostorem**.

Prohrává tím jak kvalita překladu, tak i překladatel – strádá soudržnost překladu, shodnost terminologie, odpadá možnost nalézání vlastních řešení, vlastního překladatelského rukopisu a invence, využívání stylistické různorodosti, specifika jazyka, pochopení souvislostí pojmu a obsahové reality.

S nárůstem šíře a kvality strojového překladu však také nabývají na palčivosti otázky autorských práv a profesní překladatelské etiky. Jen z těchto hledisek působnost modelů GPT již dnes není v souladu s evropskou legislativou (GDPR). I proto Rada Evropy vydala **Úmluvu o lidských právech a umělé inteligenci** a Evropská komise přišla s několika návrhy na **Akt o umělé inteligenci** (duben 2021) k podpoře bezpečné umělé inteligence.

Pro odborné texty ano, pro literaturu ne?

Představují tedy při současné kvalitě automatické překladače pro profesionální překladatele krásné literatury zdatnou konkurenci? Při překladu beletrie je přece potřeba pracovat nejen s jednotlivou větou nebo odstavcem, ale i kontextem kapitoly a ideálně celé knížky a v tom má údajně strojový překlad velké rezervy. Nicméně, tento názor tak úplně nesdílí renomovaný překladatel M. Hilský: *Zadal jsem PC jazykovému modelu k překladu naprosto stejný text krásné literatury, ze kterého jsem nedávno překládal já. A představte si, překladač odevzdal téměř – až na nepatrné*

chybičky! – stejný výsledek, jako byl ten můj. Nevím, jestli mám být nadšen, nebo zděšen.

Ohrozí AI lidstvo?

Stejně jako se od nástupu IT do života běžné populace v celkem ještě nedávné minulosti očekávalo, že člověku se tak od mnohé práce ulehčí, ale pravý opak se stal pravdou (člověk naopak s více možnostmi IT musí zvládat mnohem více práce), podobně tomu podle mého názoru bude i s nástupem AI.

Jako tomu v minulosti bylo se všemi, pro člověka zásadními objevy a nástupy (pára, elektřina, automobil, atomová energie, IT a podobně.), zřejmě také AI bude vedle přínosů znamenat **zdroj ještě netušených komplikací a nových, zejména ekonomických a sociálních problémů**. Adaptaci na nové podmínky bude totiž celá řada lidí a profesí zvládat velmi těžko.

Na problém příliš překotného rozvoje AI již v březnu 2023 upozornila výzva akademiků, expertů a podnikatelů zapojených do vývoje umělé inteligence (již více než 50 000 podpisů, včetně miliardáře Elona Muska, ale i řady odborníků z ČR). V této výzvě účastníci volají po nejméně půlročním **pozastavení vývoje nových modelů** s ohledem na „**hluboká rizika pro společnost a lidstvo**“. Navrhují, aby vývojáři půlroční pauzu využili ke společné práci na bezpečnostních pravidlech, a také k vystupňování spolupráce se zákonodárci na silné regulaci odvětví AI. Výzva se vztahuje na „trénink systémů AI silnějších než GPT-4“, což je nová generace textového modelu, kterou v listopadu 2022 představila skupina OpenAI.

Výzva k zavedení regulace, či dokonce k pozastavení vývoje AI, neoslovuje orgány států, ale obrací se na konkrétní firmy, a to s apelem na přeměrování vývoje AI k bezpečné orientaci(!). Výzva nabádá, abychom věnovali své úsilí k pochopení, co se děje uvnitř vysoce inteligentních systémů, protože už nyní ztrácíme schopnost plné kontroly nad svými výtvoři: umíme jim vložit data, ale neumíme (ani nechceme) jim vložit názor. „Názor“ si systémy vytvoří samy, a přestože chatGPT4 ještě neumí svými názory plně reprezentovat svět, jsou jeho znalosti už nyní hlubší, než znalosti člověka.

Je dokonce reálný výhled, že za nějakou dobu budeme svět sdílet s něčím, co je rozsahem vědomostí – resp. množstvím informací – chytřejší než my, co se však jako **nebiologická entita zrodilo takřka „přes noc“**. Na pořad dne se dostala otázka vstřípit příliš překotně se rozvíjející AI takové hodnoty, které

Ani vývojářům totiž není úplně jasné, co se děje uvnitř velkých a dnes už tak obdivovaných textových modelů GPT – jaké jsou jejich inferenční procesy, resp., jak chatGPT „rozumí nám“.

budou v souladu s hodnotami lidstva. Jen při pohledu na nezvládnuté problémy způsobené však samotným člověkem se právě tohle jeví jako další kardinální problém, neboť „džin z lahve“ je již vypuštěn, a přesto člověk vážně uvažuje o možnosti přenechat entitě AI hluboké informační a rozhodovací procesy.

Výzva proto nabádá zastavit vývoj chatGPT5, protože dosud neumíme ani využít chatGPT4 (ani GPT3).

Prakticky, a zejména z geopolitických hledisek, je však tato výzva nereálná. Například Čína či Rusko si AI, tento perspektivní technický a ekonomický sektor s velkou přidanou hodnotou, zcela jistě ujit nenechají.

Ohrozí AI tlumočníky nebo překladatele?

A v oboru tlumočení a překladu? V tomto ohledu se jednoznačnému názoru odborníci vyhýbají, ale z kontextu jasně vyplývá: ano. AI bude znamenat změny na trhu práce a může do značné míry ovlivnit dění jak v tlumočnictví, tak v překladatelství, a to i ve smyslu „náhrady“ TaP.

Zároveň však platí, že představit si profese, které přijdou kvůli nové technologii o práci, je mnohem jednodušší, než si představit ty profese a to množství lidí, kteří získají práci, která ještě nebyla vynalezena.

Fenoménem AI budou (údajně) ohroženy zejména profese lidí s vyšším vzděláním, **a zvláště pak ty profese, které závisejí na práci s daty**, a čím méně vyžadují zapojení skutečného člověka. Podle výzkumu společnosti McKinsey může být do roku 2030 automatizováno asi 15% pracovní doby a zhruba třetina práce dnešních cca 60% profesí by mohla zcela připadnout AI. Podle uvedené studie jsou ohroženy

profese **finanční poradci a analytici, marketéři, novináři, právníci a právní asistenti, učitelé, psychologové, lékaři a řidiči. Tlumočníci a překladatelé zde chybí!** Ano, činnost TaP přece není přednostně závislá na datech, ale na komunikaci skutečného člověka. Problémem je, že právě komunikaci lze pomocí AI na data převést. Je také otázkou, zda absence TaP v seznamu ohrožených činností náhodou není důsledkem „neviditelnosti“ profese TaP, a tedy špatným zadáním výzkumného úkolu.

Možným důsledkem uplatnění AI v oboru tlumočení a překladu bude (možná) právě docenění „člověka“. Zatímco doposud si málokdy tlumočnicka-člověka někdo vůbec všiml, protože přece jakoby patří k inventáři akce a musí být k dispozici účastníkům kdykoliv a kdekoliv, a to i při nezávazném tlachání aktérů při obědě, **bude možná člověk-tlumočnicka a jeho práce v budoucnu více doceněn právě pro svá lidská specifika:** především pro paměť, schopnost adaptace a vyhodnocení relativity situace, a tím snížení rizika fatálních rozhodnutí, abstraktní myšlení, pochopení a orientaci v měkkých i tvrdých datech, vyvažování emočních, profesních, etických nebo třeba genderových aspektů.

Závěr

Obyvatelstvo světa se dělí na mechy-stroje a orgy-lidi. Orgové-lidé nezaloží rodinu a nezplodí potomka bez zvláštního povolení mechů-strojů. Svět je zcela ovládnán umělou inteligencí. Taková je současná představa o světě budoucnosti ve sci-fi filmu **AI – Umělá inteligence** Stanleyho Kubricka a Stevena Spielberga. Od představy robotů-služebníků, například robota Emila, poněkud roztržitého a vlastně docela milého poplety, z cca druhé poloviny minulého století, znamená tato představa opravdu výrazný skok.

A skutečnost? Firmy a korporace si už dnes v širokém měřítku nechávají instalovat své virtuální mluvčí. S člověkem-klientem dnes zcela samozřejmě (a v požadovaném jazyku) komunikují voiceboty a chatboty.

K learningu tito dovedové přidali understanding, a „vyhodnotí“, zda volá muž či žena, zda jde o stížnost nebo prosbu, rozeznají váš záměr a rozhodnou, ke kterému druhu služby vás „přiřadí“. Na sociálních sítích a na e-shopech personalizovaně doporučují zboží (... a reklamu!), deklamují návody na obsluhu všeho možného (customering), píší za vás maily ve vašem stylu a mnoho dalšího.

Nespletou se, neunaví, nezapomínají, dodržují firemní kulturu, zvyšují produktivitu a ...neberou mzdu.

Ing. Bc. **Jiří Kohutka** – redaktor bulletinu ST; absolvent FEL ČVUT Praha, odborný novinář a publicista, autor životopisné publikace „Josef Sousedík, (ne)zapomenutý vynálezce – Edison z Moravy“, šéfredaktor vydavatelství ad-Actual.

Pozn. 11: Právě v byznysu a reklamě vykazují aplikace AI okamžitou přidanou hodnotu a obrovský vyčíslitelný zisk. Představa, že lidstvo využije AI především na ulehčení lidské fyzické práce, například ve výrobě, je v celkovém současném využití AI naplněna pouze zlomkem procent!

Jiné chatboty s člověkem filozofují na téma podstaty života, diskutují o vesmíru. Argumentují na základě odhadu toku myšlenek člověka a hádají se s ním. Už i dnešním středoškolákům vypomáhají (nebo škodí?) v matematice nebo literatuře. Skládají básně i symfonie, překládají knihy, řeší složité právní případy, malují obrazy (jmenujme například nástroje *Midjourney*, *Outpainting*).

Další aplikace AI konstruuji budovy, slouží v medicíně, originálně promlouvají do designu a umění ... ale také hlídají bezpečnost budov, řídí provoz skladů, letišť, na základě DLM (*Data Lifecycle Management*) umožňují efektivně řídit tok dat v mnoha dalších (výrobních, dopravních, stavebních) procesech... atd.

Narůstá však také počet případů lidí závislých na kontaktu se svým osobním chatbotem. Člověk zvyklý konzultovat vše se svým chatbotem trpí v případech nemožnosti denního kontaktu závažnými abstinenciálními příznaky.

AI je epochální příležitost, svým významem daleko překračující dnes již historický přínos parního stroje, elektrické či později atomové energie. Také však vzbuzuje obavy a negativní predikce. Například Ministerstvo školství ČR se značným zneklidněním tuší, že už nyní i tak znejistělé školství a vyčpělé vzdělávací procesy se budou muset – a to co nejdříve – vývoji AI přizpůsobit! To však není nic proti otázce bezpečnosti AI.

Fungování AI je přímo závislé na statisticky významném, tj. obrovském množství dat a na přesném zadání (promptu). Při nedostatečném množství dat či při nevhodném zadání a jeho dbalosti při kontrole výstupů AI pohoří, dokonce **může poskytnout i dezinformaci, fake...** nebo dokonce zahájit **kyberútok**. Právě odtud plyne nebezpečí AI, která je jinak sama o sobě zcela **hodnotově neutrální**. Opravdové nebezpečí plyne především od člověka – od jeho (ne)ochoty se dohodnout, od jeho umění dát správné

zadání, od jeho přístupu, zda a jak bude AI člověkem využita k dezinformacím nebo k malverům.

Proto je nutné pro lepší zítřky podporovat a bez zbytečné démonizace obhajovat **přátelsky** kódovanou verzi AI. Protože chod světa by měl i v budoucnosti řídit a určovat člověk, jenž nevypnul své kritické myšlení, „člověk moudrý, člověk dohody, člověk poučený – Homo sapiens de consensu educatus“.

Spokojenost tlumočnicků a překladatelů s elektronickou evidencí MSp

Po uplynutí určité doby, kdy jsou soudní tlumočníci a soudní překladatelé na základě nového zákona povinováni používat elektronickou evidenci Ministerstva spravedlnosti ČR, byla představenstvem Komory provedena a vyhodnocena anketa, která měla za cíl zjistit zkušenosti tlumočnicků a překladatelů s elektronickou evidencí a poznatky o jejím fungování

Martin Mikuláš

Při vyhodnocování průzkumu byly brány v potaz především praktické zkušenosti tlumočnicků a překladatelů při práci s evidencí. Skutečně pozoruhodné výsledky ankety jsou zde zobrazeny ve formě dvou grafů – Technické potíže a Z praktického hlediska nevyhovující, problematické.

Technické potíže

- nemožnost přihlášení prostřednictvím datové schránky,
- nemožnost přihlášení prostřednictvím bankovní identity,
- nemožnost přihlášení prostřednictvím identity občana,
- odepření přístupu z důvodu „nedostatečného oprávnění“,
- absence kalendáře pro vkládání – není možné zadat datum podání (vyhotovení),
- v případě nezadání termínu odevzdání systém uživatele nepustí dál, nelze vygenerovat číslo úkonu,
- systém uživatele „vyhodí“, nemožnost opětovného přihlášení,
- po odhlášení z evidence jako překladatel se nelze znovu přihlásit jako tlumočnick – přístup odepřen z důvodu nedostatečného oprávnění.

Z praktického hlediska nevyhovující, problematické

- systém je uživatelsky velmi nepřátelský,
- rozdvojenost profilu tlumočnicka a překladatele,
- časová náročnost vyplňování všech požadovaných údajů do systému,
- nemožnost získat od zadavatele či klienta všechny potřebné údaje,
- nemožnost ověřit u zadavatele či klienta všechny potřebné údaje,
- neúměrně vysoké množství evidovaných údajů,
- nutnost znovu vypisovat i ty údaje, které už byly do systému jednou zadány,
- nutnost vyplňovat údaje OVM, které by se mohly snadno načíst ze systému jako u datových schránek,
- chybějící možnost načíst údaje soukromých zadavatelů automaticky z ARESu podle IČ,
- nutnost získávat od klientů osobní údaje, jako např. datum narození,
- datum provedení (vyhotovení) jde zadat pouze při editaci (nešikovně),
- různé matoucí chybové hlášky, neustále se aktualizující obrazovka,
- je nedořešena možnost zadávání překladů od stejného zadavatele,

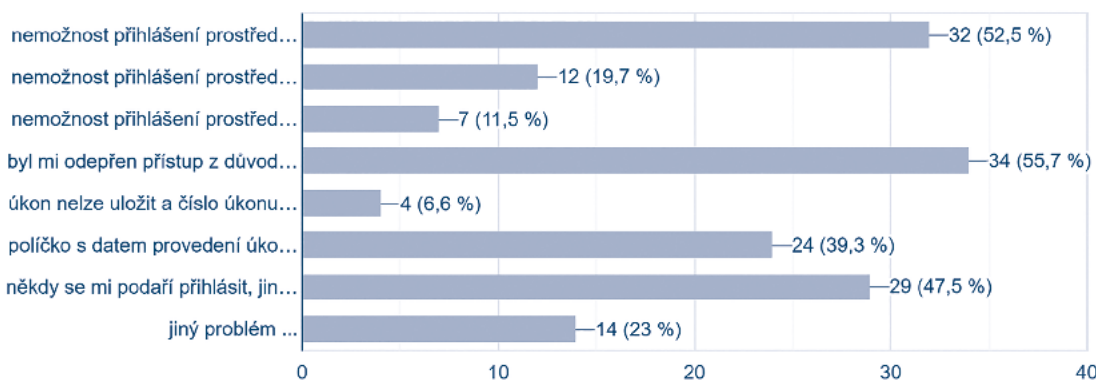

- rozúčtování nákladů v rámci jedné zakázky je nesmyslné (část nákladů (čas/poštovné atd.) jsou společné pro celou zakázku,
- nulová odpověď na podané připomínky a podněty,
- v případě, kdy OVM nestanoví konkrétní termín odevzdání překladu, nelze pravdivě vyplnit evidenci,
- systém nedovolí úkon uložit, když nejsou vyplněné údaje, aniž by byly zdůvodněny v poznámce,
- při úkonu pro zahraniční právnickou osobu: políčko IČ je povinné, ale struktura zahraničního IČ je jiná než u českého (obsahuje např. i písmena) – nutnost „vymýšlet si vyhovující“ IČ,
- není jasné, jak zapsat další vyhotovení překladu,
- ... atd.

Opravdu pozoruhodné množství závažných potíží spojených s praktickým používáním elektronické evidence MSp přímo vybízí představenstvo KST ČR k celé řadě úvah. Například, zda byl tvůrce evidence vůbec, nebo alespoň dostatečně obeznámen s problematikou, kterou má fundovaně ošetřit z hlediska IT, nebo zda byly jistě nemalé finanční prostředky na vytvoření evidence vynaloženy účelně a ve shodě s původním záměrem.

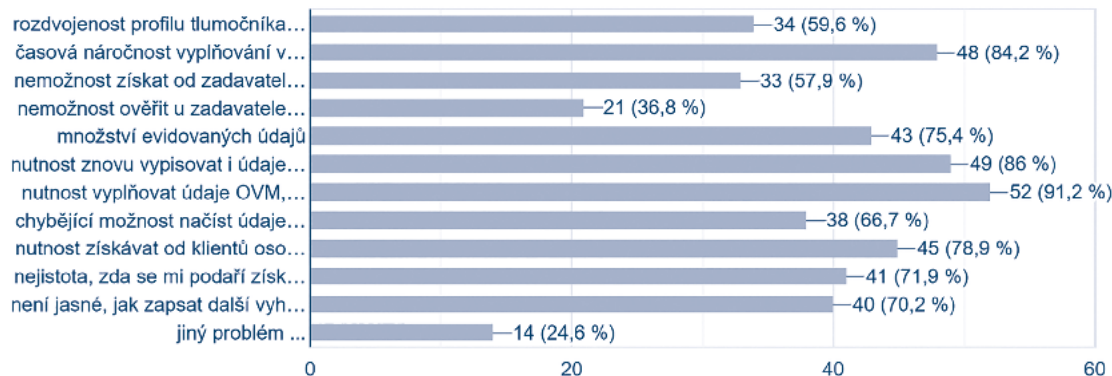
Technické a jiné potíže:

61 odpovědí

Na evidenci mi vadí:

57 odpovědí

Soudní překlady v Lucembursku

Konference a valná hromada členů EULITA se konala letos v březnu v Lucemburku. Se situací soudních překladatelů a tlumočnicků v Lucembursku seznámily účastníky konference EULITA Christine Schmit, předsedkyně Lucemburské asociace tlumočnicků a překladatelů (ALTI), a Sladjana Djordjevic, předsedkyně Komise soudních překladatelů a tlumočnicků ALTI

Lucie Rounová

V Lucembursku působí soudní tlumočníci jak v soudních, tak ve správních řízeních. Poptávka po soudních překladech je vysoká, neboť přibližně 50 % osob bydlících v Lucembursku jsou cizinci. Země má tři úřední jazyky – francouzštinu, němčinu a lucemburštinu. Právní předpisy jsou psány francouzsky. Ústní jednání před soudem se může konat v lucemburštině. Soudní rozhodnutí je však zásadně vyhotovováno francouzsky a do ostatních jazyků se nepřekládá. Pro orgány veřejné moci se soudně překládá nejčastěji do francouzštiny, někdy do němčiny. Platí zákon ze 7. července 1971 o znaleckých ústavech, soudních překladatelích a tlumočnickích v oblasti vymáhání práva a v oblasti správní, který doplňuje právní předpisy o slibu znalců, překladatelů a tlumočnicků. Tento zákon je velmi stručný a jak název napovídá, upravuje především jmenování soudních tlumočnicků a překladatelů a jejich slib.

Kdo se chce stát soudním tlumočnickem, podává žádost u ministerstva spravedlnosti. Jazykové znalosti uchazečů ministerstvo nekontroluje, ani pro ně neorganizuje žádnou zkoušku. O jmenování rozhoduje na základě předložených dokladů o vzdělání a praxi a životopisu žadatele. Funkce soudního překladatele a soudního tlumočnicka jsou spojené, tj. nelze být pouze překladatel nebo pouze tlumočnick. Soudní tlumočníci a překladatelé nicméně nemají povinnost provést úkon na základě požadavku orgánu veřejné moci. Také nemusejí mít v Lucembursku bydliště. Ne procházejí žádným speciálním soudně-tlumočnickým školením, nedokládají znalosti právní terminologie. Neexistují pro ně oficiální pravidla ani pokyny, a dokonce ani úředně stanovená výše odměny za soudní

Christine Schmit,
předsedkyně Lucemburské
asociace tlumočnicků
a překladatelů (ALTI)

Sladjana Djordjevic,
předsedkyně Komise
soudních překladatelů
a tlumočnicků (ALTI)

překlady. Za tlumočení před soudem jim náleží odměna 57 EUR za hodinu.

Nedávno mezi lucemburskými soudními tlumočnickými a překladateli proběhl průzkum na téma vzdělání, etika a kvalita. 60% respondentů uvedlo, že se řídí etickým kodexem ALTI, dalších 20% se řídí jinými etickými kodexy nebo pravidly. Na otázku, zda by ověřili překlad vyhotovený jinou osobou, odpovědělo záporně 50%, ostatní by jej ověřili po provedení nutných oprav. V Lucembursku není na rozdíl od České republiky tato praxe žádným právním předpisem zakázána.

Mezi lucemburskými soudními překladateli a tlumočnickými převažují lidé s lingvistickým a translatologickým vzděláním, 16% respondentů absolvovalo právnickou fakultu, 20% vystudovalo jiný obor než jazyky nebo práva. Kurz právního překladu nebo soudního tlumočení má za sebou cca 55% účastníků ankety, a to buď během vysokoškolského studia, nebo v rámci dalšího vzdělávání (37%), naopak téměř 38% takovým školením neprošlo. 85% respondentů by se na soudní

překlad či tlumočení v rámci celoživotního vzdělávání rádo zaměřilo, a to nejvíce v právní terminologii (47%), zdokonalování v právním překladu (40%) a v oblasti lucemburského práva a soudního systému (38%).

Další průzkum uskutečnili lucemburští kolegové mezi uživateli služeb soudních tlumočnicků a překladatelů. Ti vyzdvihli význam vzdělávání pro kvalitu poskytovaných služeb, a to zejména pokud jde o techniku tlumočení, dále znalost terminologie, a to jak právní, tak jiné odborné v závislosti na tématu překládaných textů.

Strojový překlad v přípravném řízení trestním. Skutečně!?

Zpráva o příspěvku z mezinárodní konference EULITA v Lucemburku v březnu 2023

Petra Kameníková

Prezentaci přednesly kolegyně z belgické organizace UPTIJ¹ Amal Boualga Samson (předsedkyně) a Teresa Elola-Calderón (administrátorka) u příležitosti mezinárodní konference EULITA² konané ve dnech 16.–17. března 2023 v Lucemburku, jíž jsem se zúčastnila společně s dalšími zástupci KST ČR Michalem Chuchútem, Ilonou Šprcovou a Lucií Rounovou.

Úvodem autorky definovaly činnosti, které v Belgii v rámci přípravného řízení trestního vykonává soudní tlumočnická a soudní překladatel. Pojem **překladatelská činnost** zde zahrnuje zejména následující úkony: přepis a překlad výstupů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (pozn. autora: českým tlumočnickým zákonem chápáno jako „tlumočnická činnost“)³, překlad online komunikace, překlad

evropského zatýkacího rozkazu (EZR)⁴, evropského vyšetřovacího příkazu (EVP)⁵ a mezinárodního zatýkacího rozkazu (MZR)⁶, překlady související s dožadáním o právní pomoc apod.

Pojem **tlumočnická činnost** zahrnuje zejména úkony jako: tlumočení při psychologickém a psychiatrickém vyšetření, při rekonstrukci trestného činu, při výslechu nebo podání vysvětlení před policejním orgánem, při výslechu svědka či obviněného před vyšetřujícím soudcem⁷, tlumočení při komunikaci mezi obviněným a jeho obhájcem aj.

Belgické kolegyně se zaměřily především na **překlady telefonních odposlechů a záznamů online komunikace**, tj. komunikace přes e-mail, aplikace WhatsApp

- Union professionnelle des traducteurs et interprètes jurés (UPTIJ)** – belgická organizace „Profesní jednota soudních překladatelů a tlumočnicků“, více zde: <https://uptij.be/>
- EULITA** (European Union for Legal Interpreters and Translators Association) – Evropská asociace právních tlumočnicků a překladatelů, více zde: <https://www.eulita.eu>
- Viz zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnických a soudních překladatelích, § 1 odst. 1: Výkonem tlumočnické činnosti se rozumí provádění tlumočnických úkonů před orgány veřejné moci nebo v souvislosti s právním jednáním ve formě notářského zápisu. Úkony a činnosti, jejichž předmětem je přepis nebo překlad výstupů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jsou posuzovány jako tlumočnická činnost. Dle § 2 odst. 1 Tlumočnickou činností je oprávněn vykonávat soudní tlumočnick.
- Evropský zatýkací rozkaz (EZR)** – vydává se v souladu s předpisy EU, používá se od 1. ledna 2004 a je platný ve všech státech EU. Jedná se o zjednodušený postup předávání za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody či ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody, tj. je to žádost justičního orgánu jedné země EU o to, aby jiná země EU na svém území zatkla vyžádanou osobu a předala ji za tímto účelem dožadujícímu státu. Odpovědné orgány jsou povinny respektovat procesní práva podezřelých nebo obviněných osob, jako je právo na informace, právo na právního zástupce a tlumočnicka a na právní asistenci, dle práva země, kde byly tyto osoby zatčeny. Více informací zde: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-en.do?clang=cs
- Evropský vyšetřovací příkaz (EVP)** v trestních věcech je definován směrnicí EU přijatou dne 3. dubna 2014, která je závazná pro členské státy EU, vyjma Dánska a Irska. Jedná se o rozhodnutí justičního orgánu vydané či potvrzené orgánem jednoho členského státu EU za účelem provedení vyšetřovacích úkonů v jiném členském státě EU s cílem shromáždit důkazy v trestních věcech. Více informací zde: https://e-justice.europa.eu/92/CS/european_investigation_order_mutual_legal_assistance_and_joint_investigation_teams
- Mezinárodní zatýkací rozkaz (MZR)** – jde o vydání osoby pod jurisdikci dožadovaného státu, na jehož území se nachází, státu, který je příslušný ke stíhání nebo výkonu sankce této osoby a pod jehož jurisdikci byla tato osoba obviněna či pravomocně odsouzena. Povinnost vydání k trestnímu stíhání a povinnost vydání k výkonu trestu jsou upraveny a založeny na základě dvoustranných či mnohostranných smluv či na ad hoc základě. V řízení o uznání výkonu cizozemského rozhodnutí se justiční orgány stýkají s cizozemskými orgány výhradně prostřednictvím ministerstva spravedlnosti. Podrobnosti o EVP, EZR a MZR zde: Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, odkaz zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-104?text=104%2F2013>
- Přípravné řízení trestní** podle práva belgického je odlišné od přípravného řízení trestního podle práva českého, byť lze v obou najít některé postupy a metodiky identické. Významnou odlišností je například užívání institutu vyšetřujícího soudce (který je zaveden např. i ve Francii nebo Španělsku, zrušen byl např. v Itálii nebo Švýcarsku) – vyšetřující soudce zde provádí předsoudní vyšetřování obvinění z trestného činu a vydává doporučení ke stíhání. V ČR není institut vyšetřujícího soudce právně zakotven. V ČR mezi orgány činné v trestním řízení spadají soudy, státní zastupitelství a policejní orgány. Zjednodušeně lze konstatovat, že ve státech, kde je institut vyšetřujícího soudce zaveden, tvoří soustavu orgánů činných v trestním řízení policejní orgán, prokurátor, vyšetřující soudce a soudce. Mezi pravomoci vyšetřujícího soudce patří např. návrhy na vydání příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu, výslech podezřelého, návrh na analýzu DNA, nařízení osobní prohlídky atd. Více o institutu vyšetřujícího soudce v Belgii zde: <https://www.rechtbanken-tribunaux.be/fr/les-personnes-dans-les-tribunaux/magistrature-assise/juge-dinstruction>

nebo Messenger (pozn. red.: podle českého trestního řádu „... odposlech a záznam telekomunikačního provozu“). Návrh na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může v Belgii vydat pouze vyšetřující soudce. Z hlediska soudního překladu a soudního tlumočení je tato činnost v Belgii klasifikovaná jako činnost „překladatelská“, avšak ve skutečnosti vyžaduje schopnosti kombinované, tj. jednak tlumočnické schopnosti rozpoznat slovo mluvené a jednak schopnosti překladatelské přeložit slovo psané. Profesionálně musí osoba provádějící tuto činnost mít tedy dovednosti na rozhraní mezi tlumočnickem a překladatelem, jelikož tento úkon vyžaduje primárně schopnost písemně reprodukovat mluvený projev. Oproti tlumočení odehrávajícímu se např. před soudem či policejními orgány zde tlumočnick musí navíc tlumočit ústní projev osob, které nejsou v okamžik tlumočení fyzicky přítomny, což proces tlumočení výrazně ztěžuje.

Tento tlumočnicko-překladatelský proces lze rozdělit na tři hlavní etapy:

- 1) **Orientační poslech** celé konverzace či čtení celého záznamu písemné komunikace **ve zdrojovém jazyce**. Většinou se nejedná o jednoduchou činnost, neboť mluvčí či autoři písemné komunikace mívají projev z mnoha důvodů značně nesrozumitelný; v telefonickém hovoru bývají nadto výpovědi zkreslené šumem či různými pazvuky, samotný projev mluvčích se vyznačuje rozličným, někdy až bizarním, přízvukem a také více či méně závažnými řečovými vadami. Belgické kolegyně uvedly jako příklad extrémně obtížného úkolu ze své praxe tlumočení/překlad rozhovoru, jehož jedním z účastníků byla žena albánského původu, hovořící španělsky s portugalským přízvukem, žijící dlouhodobě v Kolumbii a Brazílii.
- 2) **Synopse**⁸ – předběžné ústní **přetlumočení** obsahu odposlechu či zprávy do cílového jazyka, na jehož základě se vyšetřující soudce rozhoduje, zda je pro účely vyšetřování nutné a žádoucí pořizovat písemný překlad jako důkazní prostředek.
- 3) **Přepis a překlad do cílového jazyka** – v případě, že vyšetřující soudce uzná, že obsah záznamu odposlechu či zprávy může přispět k objasnění projednávané věci v rámci dokazování, je nařízeno vyhotovení překladu.

⁸ Synopse (synopsis, odvozeno z řeckého slova synoptikos) – stručný nástin/přehled/shrnutí něčeho

⁹ Sociolekt – pojem užívaný sociolingvisty, který označuje formu jazyka používanou v určité sociální skupině určitého jazykové společnosti, obsahuje nespisovné jazykové prostředky, užívané v sociální / zájmové / profesionální skupině. Užívá se též název *sociální dialekt* či *sociální nářečí*.

Mezinárodní konference EULITA, konané ve dnech 16.–17. března 2023 v Lucemburku, se zúčastnili představitelé KST ČR (zleva) Lucie Rounová, Petra Kameníková, Ilona Šprcová a Michal Chuchút

Tlumočnick vždy stojí před obtížným úkolem zaznamenat v cílovém jazyku obsah odposlechu či písemné zprávy tak, aby zůstala zachována maximální autentičnost projevu ve zdrojovém jazyce, ale zároveň tak, aby obsah byl srozumitelný a pochopitelný v jazyce cílovém. Přičemž je třeba si uvědomit, že každé slovo má svoji váhu, každé slovo může být důkazním prostředkem, jenž může vést k obvinění či „osvobození“ dané osoby. Je nezbytné mít stále na zřeteli zásadu presumpce nevinny a nevkádat do projevu, ať už mluveného nebo písemného, slova „domnělá“ a už vůbec ne slova vlastní.

Dalším zásadním faktorem ztěžujícím srozumitelnost projevu je, vedle teritoriálního dialektu, tzv. sociolekt⁹, neboli sociální dialekt. Tato forma mluvy odráží sociální diferenciaci, jako je profesní status, vzdělání, příslušnost k zájmové komunitní skupině, příjem, sociální postavení aj. a vyznačuje se používáním nejen specifických slov, ale také rozmanitými morfosyntaktickými strukturami či fonetickými zvláštnostmi (přízvuk, intonace, melodie).

Zatímco teritoriální dialekt je pro tlumočnicka-překladatele snadněji rozpoznatelný, neboť se vyskytuje na určitém území a je užíván ve specifické geografické oblasti (obsahuje slova nářeční), sociální dialekt je daleko méně uchopitelný, neboť je co do šíře užívání téměř neměřitelný (obsahuje profesní výrazy, slang a argot). Komunikační návyky mluvčích ovlivňují zejména typ vzdělání a sociální status – od nejvyššího až po ten nejnižší sahající na okraj společnosti. Řeč účastníků komunikace obsahuje citově zabarvená slova, jak

Zdrojový text	Strojový překlad do FR	Soudní tlumočník – člověk
<i>parcerito poraca me salio un camello</i>	<i>parcerito j'ai un chameau par ici</i> (přibližný doslovný CS překlad výstupu strojového překladu: „ parcerito mám jednoho velblouda tudy “)	<i>Mon ami, j'ai trouvé du boulot par ici.</i> (přibližný CS překlad výstupu lidského překladu: „ Kamaráde, našel jsem si tady práci. “)

Srovnání výsledného překladu strojového a lidského

lichotivá (famiální, dětská, hypokoristika, eufemismy), tak i hanlivá (zveličelá, zhrubělá, vulgarismy, dysfemismy) a pro jejich jazykový repertoár je příznačná jeho dynamičnost, proměnlivost a vzájemné prolínání i posun významů v závislosti na kontextu komunikace.

V záznamech mluveného či psaného projevu se tedy tlumočník setkává s citově zabarvenými výrazy a spojeními, deformací slov, užíváním originálních výrazů, bohatou variabilitou, kombinací různých slangů, expresivností, metaforičností, pestrostí výrazů, kreativitou, snahou mluvčích utajit před veřejností pravý obsah této komunikace, s výrazy z prostředí vězeňského a kriminálního slangu a s dalšími záludnostmi typickými pro tyto projevy.

Zatímco geografický dialekt je více či méně lingvisticky zmapovaný a jsou dostupné slovníky jednotlivých nářečí, sociolekt již vyžaduje hlubší znalosti nejen zdrojového, ale i cílového jazyka a jejich zvláštností v kontextu slangu a argotu rozličných sociálních skupin.

Porovnání strojového a lidského překladu

V kontextu současné doby a tendencí společnosti prosadit využívání moderních nástrojů informačních technologií v oblasti překladu – tj. **např. strojového překladu využívajícího umělou inteligenci k automatickému překladu** – autorky prezentace zajímalo, jak by si s takovým tlumočením-překladem poradil strojový překlad a rozhodly se **porovnat výstup strojového překladu** dvou krátkých vybraných zdrojových textů: 1) „*parcerito poraca me salio un camello*“ 2) „*Uyy webon pero se fue chupar frío no*“ a **překladu provedeného lidským tlumočníkem-překladačem** do jazyka francouzského.

Výstupy následně autorky podrobily analýze, ze které jasně vyplynula tzv. *přidaná hodnota lidského*

*soudního tlumočnicka-překladače. Výsledek srovnání překladu prvního textu je uveden v tabulce výše.*¹⁰

Z tabulky je evidentní „*přidaná hodnota*“ lidského soudního tlumočnicka-překladače, který:

- rozpoznal **geografický původ mluvčího** – zde konkrétně díky použití příslovce „*acá*“, minulého času jednoduchého a substantiva „*parcerito*“;
- rozpoznal **věkové rozmezí mluvčího** – zde díky použitému výrazu „*parce*“ nebo „*parcerito*“, jehož užití je typické pro generaci mladých lidí, zejména z geografické oblasti Ekvádoru a Kolumbie, a označuje kamaráda či přítele;¹¹
- uvědomil si **mnohovýznamovost slova „camello“**, jež může označovat, **dle kontextu**, jednak zvíře „*velbloud*“, ale také posunutý význam „*dealer*“ nebo, např. v Kolumbii, význam „*práce/zaměstnání*“.¹²

Kromě podrobnějšího rozboru překladu jmenovaných příkladů zdrojového textu byly prezentovány i další zajímavé příklady strojového a lidského překladu. Autorky následně zrekapitulovaly **hlavní nena-hraditelné přednosti lidského tlumočnicka-překladače, který**, oproti strojovému překladači, **dokáže**:

- uplatňovat **tlumočnickou i překladačskou techniku**;
- rozpoznat lexikální, morfosyntaktické a stylistické **zvláštnosti jazyka**;
- analyzovat správně **zdrojový text**;
- nalézt správný význam slov **v závislosti na kontextu**.

Výše uvedeného není strojový překlad schopen.

Strojový překlad sice představuje významný pokrok srovnatelný s pokrokem průmyslovým v historii člověka, přináší naší činnosti nástroje, které zrychlují

¹⁰ CS ekvivalenty navrhla autorka textu

¹¹ Srovnej: <https://www.asale.org/damer/parcero>

¹² Srovnej: <https://dle.rae.es/camello>

celý překladatelský proces, avšak nejsou prozatím schopny lidský um zcela nahradit. Lidský jazyk se totiž neustále vyvíjí, ovlivňují ho geografické zvláštnosti, kulturní odlišnosti, národnostní a dobové proměnlivosti. Tyto odlišnosti a variability jsou navíc zesíleny i díky sociolektům, které způsobují mimo jiné i to, že některé jazykové výrazy zanikají a nové vznikají, či některé posouvají své významy a mění se nejen v závislosti na době, sociálním postavení ale i generační příslušnosti. A právě tyto proměnlivosti nedělají strojovému překladu vůbec dobře. Ba co více, strojový překlad si s nimi nedokáže poradit.

Spolu s autorkami prezentace si tedy závěrem dovoluji položit zásadní otázku: **Domníváte se, že je skutečně efektivní používat strojový překlad v rámci přípravného řízení trestního? Posuďte sami!**

(La traduction automatique dans l'instruction judiciaire: vraiment? – prezentace je dostupná ke stažení zde: https://www.eulita.eu/wp-content/uploads/2023/04/FINAL2023_03_13_EULITA_ABSTRACT_DEF_POURDANIELA.pdf)

Jubileum Jitky Oleárníkové

„Naši mladí kolegové si vybrali krásné povolání ...“

Jana Klokočková

Přeji Vám krásný den, děkuji, že jste si na mě a na rozhovor pro KST ČR udělala čas. Vloni jste oslavila významné kulaté jubileum, jste dlouholetou soudní tlumočnicí a překladatelkou německého jazyka a domnívám se, že stále aktivně sledujete dění v soudním překladatelství a v soudním tlumočnictví, je to tak?

Dostávám pravidelně informace v podobě newsletteru Komory a myslím si, že každý musí ocenit, jak rozmanitou nabídku akcí Komora svým členům nabízí – počínaje odbornými jazykovými semináři, profesním vzděláváním, odkazy na uplatnění IT nástrojů, všestranné společenské akce apod. Mám ze všech těch aktivit radost.

Po určitou dobu jste byla také členkou představenstva KST ČR (1996–2008), tedy od jejího vzniku. Ve Vaší kompetenci byla činnost tiskové mluvčí, mediální práce a vedení reakce bulletinu ST. Poté jste byla zvolena místopředsedkyní (2008–2010) a posléze i předsedkyní KST ČR (od 2. 4. 2011 do 10. 3. 2012). Pro Komoru jste tedy aktivně pracovala celkem 15 let, což je úctyhodná doba. Jak vzpomínáte na své tehdejší působení ve vedení Komory?

Celé to období bylo charakterizováno velkým nadšením pro společné zájmy, a to za spolupůsobení všech členů představenstva. Musíte si uvědomit, že převážná většina soudních tlumočnicků a překladatelů, jmenovaná po roce 1989, začínala jako OSVČ. Na knižním trhu nebyly k dostání odborné slovníky s právní terminologií,

Jitka Oleárníková byla předsedkyní představenstva Komory v letech 2011–2012

nehledě na skutečnost, že celá legislativa začínala pracovat s novými právními pojmy. A právě v tuto dobu přišel JUDr. Karel Rozsypal s myšlenkou založit Komoru soudních tlumočnicků a překladatelů. Podařilo se mu získat pro tuto věc Právnickou fakultu UK v Praze – jmenovitě PhDr. Martu Chromou a PhDr. Milenu Horálkovou a prestiž Komory tak obrovsky vzrostla. Začaly se pořádat odborné semináře, vzniklo jednorozhodné doplňkové studium na této právnické fakultě – setkávali jsme se takto každý pátek na několik hodin v Praze. A to už pak byl samozřejmě jen krok k tomu, abychom začali uvažovat o pořádání delších, tedy několikadenních setkání.

Jak vznikaly tehdejší aktivity Komory? Dodnes jsou naší „vlajkovou lodí“ letní terminologické semináře v Kroměříži, jak se zrodily? Co považujete za největší přínos Komory pro naši profesi?

Jak už jsem zmínila, většina tlumočnicků a překladatelů byla činná na bázi OSVČ a mnohým z nich chyběl kontakt s kolegy – potřebovali diskutovat o nových odborných termínech, předávat si rady, zkušenosti apod. A tak vznikl na představenstvu nápad uspořádat první čtyřdenní terminologický seminář německého jazyka v Teplé u Mariánských lázní, další roky pak v hotelu v Černém Dole v Krkonoších. Semináře měly velmi dobrý ohlas a postupně se přidávaly i další jazyky, zejména anglické odborné semináře, dále pak i krátkodobější pro španělštinu, francouzštinu, ruštinu apod. Díky nim se velmi zvýšila nejen odborná úroveň členů, ale zejména posílily i kontakty mezi nimi. I mimo semináře tak mohli konzultovat některé složité právní pojmy. U německých terminologických seminářů k tomu navíc přispívala i pravidelná účast německých kolegů. Ti přijížděli do České republiky z celého Německa a na základě finanční podpory Česko-německého fondu budoucnosti jsme tak mohli pořádat i společenské večery s kulturními vystoupeními.

Postupně se představenstvu podařilo získat pro pořádání těchto seminářů pracovníky Justiční akademie v Kroměříži a tím se také posílilo vědomí o naší profesi u jednotlivých krajských soudů, které postupně od nově jmenovaných tlumočnicků či překladatelů začaly vyžadovat absolvování už zmíněného právníckého minima.

Ráda bych za celé toto úsilí poděkovala všem bývalým i současným členům představenstva, a protože by to za celé ty roky byl dlouhý seznam, dovoluji jmenovitě uvést alespoň bývalé předsedkyně Komory: Emu Kondyskovou, Janu Schovancovou, Helenu Vykoupilovou, Evu Gorgolovou.

Jak nyní vidíte budoucnost naší profese? Co podle Vás může či dokonce musí Komora dělat pro naše dvě profese a pro své členy dnes, v hektické době tvorby nové legislativy, v době překotného rozvoje umělé inteligence a všemožných IT nástrojů, které na jednu stranu pomáhají tlumočnickům a překladatelům, zároveň je ale v některých segmentech už i nahrazují a hrozí, že v budoucnosti převezmou naši práci?

Rozhodně si nemyslím, že se pomocí umělé inteligence podaří v dohledné době nahradit působení lidského faktoru v procesech soudních řízení. U překladatelské činnosti lze sice stále více využívat IT technologie u standardních právnických textů. Ale tlumočení nejrůznějších výpovědí svědků, rozlišení jemných významových a stylistických nuancí verbálního sdělení s ohledem na kontext a znalost prostředí určitě nebude možné tak rychle umělou inteligencí nahradit. Takže naše profese určitě nevyumizí a do budoucna bych se přimlouvala za mnohem užší

kooperaci s orgány veřejné moci, s legislativními orgány a za dotažení nové legislativy společně s připomínkami Komory k dobrému kompromisu požadavků obou stran. Na samém počátku navrhovaných změn nových zákonných opatření jsem totiž cítila z původních formulací až tak trochu represivní nádech vůči tlumočnickům i překladatelům. Například povinnost vystavit fakturu za úkon během tří dnů, zatímco na druhé straně – jak upozorňují mnozí kolegové – některé státní orgány nezřídka s proplacením faktur dokážou otálet i několik měsíců, což je pro OSVČ často velmi problematické. Další příklad: zadávání překladů přes datovou schránku bez předchozí domluvy s překladatelem a s velmi krátkou dobou na vyřízení, registrace všech úkonů elektronicky, složení nových zkoušek apod. To vnímám jako nerovnováhu mezi povinnostmi na straně jedné a oceněním a uznáním odbornosti této profese na straně druhé. S trochou nadsázky může vzniknout dojem, že tlumočnick či překladatel stráví více času výkonem administrativních úkonů než vlastní překladatelskou činností jako takovou. Jsem proto velmi ráda, že se představenstvu Komory v průběhu minulých let podařilo některé striktní povinnosti zmírnit. Je to vždy o dobré vůli.

Já osobně mám velmi dobrou zkušenost se státním zastupitelstvím v Děčíně, jehož pracovníci vždy předem zavolají, dotáží se, zda mohu překlad v dané lhůtě vyhotovit a moje faktura dosud byla vždy během jednoho týdne proplacena. Právě takto bych si představovala spolupráci státních orgánů – jako ocenění vážnosti naší profese.

Je možné se inspirovat i v zahraničí, kde k oboustranné spokojenosti dobře fungují mnohem jednodušší pravidla. Např. v Německu žádná hlášení neexistují, na vystavení faktury máte tři měsíce času a rozhodně se nedá říci, že tento systém nefunguje. Naopak. A navíc – tlumočnick či překladatel dostane obžalobu předem, aby se dokázal v celé problematice dobře orientovat, je jmenován pro celé trestní řízení a rozhodně tak může výkon své činnosti odvést na profesionálně vyšší úrovni, než když celou řadu reálií včetně jmen slyší poprvé až při samotném soudním líčení.

Co byste vzkázala našim mladým kolegům, kteří jsou na počátku své tlumočnické a/nebo překladatelské profesní dráhy?

Vybrali si krásné povolání, které jim určitě s věkem – tak jak budou stále více pronikat do tajů cizího jazyka – bude přinášet jistotu a dobrý pocit z profesionálně odvedené práce. A pokud jim k dosažení těchto cílů bude moci být Komora nápomocna, pak by tuto šanci měli stoprocentně využít.

... Děkuji Vám za příjemný a zajímavý rozhovor.

Z průběhu akce „Slavnostní složení slibu tlumočnicků“ na Ministerstvu spravedlnosti ČR

Tlumočníci, kteří úspěšně složili vstupní zkoušku, jsou na ministerstvo spravedlnosti písemně pozváni ke složení slibu. Ministerstvo je zapíše do seznamu tlumočnicků a překladatelů až do 10 pracovních dnů ode dne složení slibu, který se skládá bez výhrad do rukou ministra spravedlnosti. Rozhodnutí o zápisu do seznamu tlumočnicků a překladatelů se písemně nevyhotovuje. Rozhodnutí nabývá právní moci zápisem tlumočnicka do seznamu tlumočnicků a překladatelů. (<https://tlumocnici.justice.cz/zkousky-1/po-absolvovani/>)

Petra Kameníková

Dne 29. 3. 2023 se v sídle Ministerstva spravedlnosti ČR ve Vyšehradské ulici v Praze 2 konal slib soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, kteří již úspěšně absolvovali vstupní zkoušku. Akce probíhala několikafázově, protože kromě dvou skupin tlumočnicků byly na stejný den ke složení slibu pozvány rovněž dvě skupiny znalců. Zřejmě i proto organizace akce poněkud vázla, ale poněkud trpkou příchuť z dlouhého čekání v chladu na dvorku ministerské budovy napravil sám ministr Pavel Blažek, který byl ve velmi dobrém rozpoložení a doslova hýřil pro něj tak typickým „bodrym“ vtípem.

Při svém prosluvu vyjádřil svůj obdiv k jazykovému nadání tlumočnicků, a s upřímností jemu vlastní prozradil, že sám zvládne na dobré úrovni maximálně angličtinu. Také výstižně přirovnal místnost, kde se slib odehrával, k Babylónu – samozřejmě vzhledem k velkému množství zástupců mnoha jazyků.

Dále, mimo jiné, ministr Blažek uvedl, že si velmi váží soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, protože jich, bohužel, ubývá, ať již z finančních či jiných důvodů a že jejich práce je „... velmi, opravdu velmi potřebná a sehnat dobrého tlumočnicka je dnes skutečně těžké“.

Také zmínil svoji návštěvu Krajského soudu v Ostravě, při které během jednání o aktuálních tématech zaznamenal problém nedostatku soudních tlumočnicků, jelikož zde evidentně mají velké potíže tlumočnický vůbec sehnat. Rovněž upozornil, že soudní tlumočníci, ač velmi potřební, jsou nedostatkoví, stejně jako soudní znalci „... což je opravdu na pováženou“ – vyjádřeno slovy pana ministra.

Pan ministr Pavel Blažek opakovaně konstatoval, že realita je taková, že soudních tlumočnicků

ubývá a že to začíná být problém. Doufejme a předpokládejme, že tato povědomost ministra je dobré východisko pro další kroky Komory v úsilí o zlepšení pracovních podmínek ST/P.

Pavel Blažek také srdečně poděkoval přítomným, že se vydali touto cestou a ubezpečil přítomné soudní tlumočnický a soudní překladatele, jak velmi si uvědomuje jejich nelehký úděl a významný přínos v činnosti soudů a státních zastupitelství. Každému účastníkovi akce pak individuálně osobně poblahopřál a s potěšením kvitoval, že mnohdy i některá jména přímo prozrazují pracovní jazyk jednotlivých ST/P.

Slavnostní akce si žádá slavnostní připítek, na ministerstvu to byl klasický připítek kvalitním sektem tuzemské výroby. Pan ministr nejprve s úsměvem povznesl sklenku a pronesl krátký připítek spojený s upřímným poděkováním za práci všech soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a poté si s každým osobně jednotlivě přituknul a připojil i pár slov uznání. Jakmile si přituknul se všemi přítomnými, ochutnal i ze své sklenky a se slovy: „*tak co, ...není to vůbec špatné, že?*“ se s touto skupinkou, toho dne teprve předposlední v řadě, rozloučil. Věříme, že tak, jako nakonec dobře dopadl slavnostní slib, dopadne nakonec dobře i stav soudních tlumočnicků a soudních překladatelů po uplynutí přechodného období. Panu ministroví jménem soudních tlumočnicků a soudních překladatelů za slova uznání děkujeme a vážíme si jich.

Doporučení pro účastníky akce

1) Jak se dopravit do budovy Ministerstva spravedlnosti ČR ve Vyšehradské ulici 16 v Praze 2?

Nejlépe pražskou hromadnou dopravou, tramvajové linky č. 14, 18 a 24 – zastávka „Botanická zahrada“ se

nachází při cestě z centra v ulici Vyšehradská a směrem do centra v ulici Na Slupi.

2) Možnosti parkování v blízkosti ministerstva. Rozhodnete-li se dopravit automobilem, je možné parkovat přímo před budovou ministerstva a využít placená stání (parkomat se nachází v těsné blízkosti), k dispozici je zde také jedno vyhrazené parkovací stání (VPS) pro invalidy, případně je možné výhradně po předchozím projednání využít parkovací místa pro služební auta, která se nacházejí na dvoře ministerstva (vjezd na nádvoří je z ulice Vyšehradská 18). Vstup imobilních občanů je řešen přes průjezd pro osobní vozidla, který se nachází u hlavního vstupu do budovy, kde je umístěno tlačítko pro přivolání justiční stráže. V budově je k dispozici výtah. Informace k možnostem bezbariérového pohybu po budově poskytnou přítomní pracovníci justiční stráže.

Zóny placeného stání se nacházejí rovněž v blízkosti ulice Vyšehradská (např. ul. Pod Slovany, Na Slupi, Na Výtoni apod.), cena za 1 hod. stání činí 60 Kč, typ zóny a způsoby platby nutno ověřit např. zde: <https://parking.praha.eu/cs/mapa/>. Také je možné zaparkovat např. v nedalekém OC Nový Smíchov a dojet na místo veřejnou hromadnou dopravou.

3) Průběh organizace akce. Při příchodu do budovy je třeba se zapsat ve vstupní hale u justiční stráže a projít kontrolou vstupními turnikety. Přítomná koordinátorka akce poskytuje potřebné informace o průběhu akce, požádá účastníky o souhlas s fotografováním a o uvedení kontaktu, v případě, že si přejete zaslat fotografie pořízené profesionálním fotografem. V sále, kde se slib odehrává, budete seřazeni podle abecedního pořádku a po příchodu ministra následuje jeho krátký proslov. Po proslovu účastníci slibu jednotlivě přistupují k ministroví, aby složili do jeho rukou svůj slib, který poté stvrdí podpisem do oficiální knihy. Jakmile všichni přítomní vykonají potřebné úkony slibu soudního tlumočnicka a soudního překladatele, je na řadě slavnostní připítek. Samotný akt slibu trvá přibližně 30 minut. S počáteční registrací a řazením účastníků je však třeba počítat s celkovou časovou náročností v délce přibližně 60 až 90 minut.

Pozn. red.: Fotografie z průběhu slibu jsou uvedeny na zadní straně bulletinu ST.

Užitečné informace a kontakty

Adresa budovy: Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
tel: +420 221 997 111, mail: posta@msp.justice.cz
Informace zde: <https://www.justice.cz/web/msp/podatelna-ministerstva>

Výsledky ankety ohledně novelizace tlumočnického zákona

Pavel Mašarák

Na valné hromadě KST ČR dne 25. 2. 2023 byli přítomní požádáni o vyplnění krátké ankety, co by si nejvíce přáli změnit v zákoně o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.

Z výsledků ankety vplynulo, že nejvíce si přejeme:

1. Snížit počet údajů zapisovaných do elektronické evidence úkonů;
2. Prodloužit lhůtu pro zapsání úkonu do evidence, která je nyní 5 pracovních dní;

Dále bylo pořadí požadavků následující:

3. Nezvyšování poplatku za vstupní zkoušku při dalších pokusech;
- 4.–5. Nezveřejňování počtu provedených a dosud neprovedených úkonů na veřejném profilu v seznamu tlumočnicků a překladatelů;

- 4.–5. Nezveřejňování odmítnutí úkonu „pro nedostatek odbornosti“ ve veřejné části seznamu tlumočnicků a překladatelů;
6. Zrušení povinnosti orgánu veřejné moci hlásit ministerstvu odmítnutí úkonu tlumočnickem/překladatelem;
7. Možnost opětovně používat tlumočnickou pečeť při všech obvyklých tlumočnických úkonech („razítkování protokolů“);

Představenstvo Komory bude společně s dalšími kolegy tyto oprávněné požadavky svých členů prosazovat. Pokud Vás napadá, co dalšího by se mělo v tlumočnickém zákoně změnit při případné novelizaci, pište prosím na kstcr@kstcr.cz

Krátké zamyšlení nad členstvím v Komoře

Ilona Šprcová

V únoru tohoto roku se konala další, v pořadí již dvacátá devátá, valná hromada KST ČR. Dosavadní představenstvo na ní skládalo účty ze svého rok a půl trvajícího působení, představilo plány dalšího rozvoje a činnosti Komory a ucházelo se o přízeň členů na další dvouleté funkční období. A mě účast a průběh valné hromady a účast členů na ní přiměly k zamyšlení.

Letošní valné hromady se osobně zúčastnilo čtyřicet jedna členů. Dalších třicet šest členů předalo plnou moc jinému členovi a pověřilo jej hlasováním na valné hromadě. **Tedy valná hromada disponovala sedmdesáti sedmi hlasy svých členů**, a to z celkového počtu **více než čtyřset členů** (!)

Přestože odkaz na připojení online byl rozeslán všem členům Komory, **průběh valné hromady sledovalo pouze dvacet dva členů**. Zde je na místě podotknout, že účastníci připojení a sledující valnou hromadu online se nemohli zapojit do hlasování. Předpokládám, že většina těch, kdo sledovali průběh valné hromady online, byli ti, kteří se z jakýchkoliv důvodů nemohli zúčastnit osobně, předali svou plnou moc někomu jinému a chtěli být v obraze, co se děje a co se plánuje. **A co ti ostatní? Co ostatní členové Komory?** Co těch dalších více než třicet členů? Zaplatí členský příspěvek, někteří na svých webových stránkách uvádějí, že jsou členy KST ČR, a tím to pro ně končí?

Jsou členy pouze proto, že členové mohou využívat slevy na akce pořádané Komorou? Nezájímá je, kam a jak se bude naše profese ubírat? Nezájímá je, co pro nás a pro naši profesi dělají zástupci, které si do čela Komory zvolili? Nezájímá je, kdo a jak chce hájit zájmy soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a co v tomto směru plánuje? Nemají zájem to nikterak ovlivnit, ať už tím, že na valné hromadě vyjádří svůj názor ohledně dosavadních aktivit představenstva, nebo tím, že dají svůj hlas těm, o kom jsou přesvědčeni, že jejich zájmy obhájí nejlépe? Je jim jedno, kdo bude stát v čele jejich organizace a kam ji povede? **Je jim to opravdu všechno jedno?** A pak někteří píšou v různých skupinách na Facebooku, že Komora by měla udělat to a to, že Komora nedělá to a to atd. Ale že by se nějak snažili cokoli ovlivnit, to ne.

Přátelé, jsme všichni členy stejné profesní komunity. Přece všichni chceme, aby naše profese požívala takového uznání, které si zaslouží. Tak proč pro to neuděláte alespoň to, že jednou, jednou do roka, přijdete na valnou hromadu své profesní organizace, jejíž představitelé se snaží ze všech svých sil za Vás a Vaše zájmy bojovat? Proč jim nevyjádříte podporu v jejich úsilí a neposkytnete nové podněty k tomu, co a jak by mohli dělat více a lépe ku prospěchu nás všech?

Úhrady členských a jiných příspěvků a sponzorských darů

Úhrady akcí Komory (semináře, kurzy, atd.)

č. ú.: 2104417790/2700

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Úhrady členských příspěvků

č. ú. 520228009/2700

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Všechny úhrady v EUR

č. ú.: 520228017/2700

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

IBAN: CZ24 2700 0000 0005 2022 8017,

SWIFT kód: BACXCZPP

(Účty u FIO banky již byly zrušeny)

Členům Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR připomínáme, že roční členský příspěvek má být uhrazen vždy předem, nejpozději do 31. ledna každého roku.

V první polovině roku 2023 rozšířili naše řady tito noví členové

(uvedeno podle pořadí přihlášek)

Mgr. Petr Bráník
jazyk anglický, německý
Anatolij Butrym
jazyk německý, ruský
Mgr. Diljana Zaharieva
Anastasova
jazyk bulharský
Mgr. Hana Topercerová, MA
jazyk anglický, německý
Mgr. Marcela Demková
jazyk španělský
Mgr. Kateřina Niesigová
jazyk francouzský
Mgr. Eva Bulínová
jazyk anglický
Ing. Miloslava Duřtová
jazyk španělský
Mgr. Nora Doušová
jazyk italský, německý
Ing. Ariunjargal Dashnyam
jazyk mongolský
Ing. Martin Kříž, Ph.D.
jazyk ruský, čínský
Mgr. Petra Dokládálová
jazyk španělský, portugalský
Ing. Milan Růžička
jazyk německý
Mgr. Daniel Šebesta, MBA
jazyk německý
JUDr. Marcela Kunešová
jazyk německý
Mgr. Petra Czinnerová
jazyk německý
JUDr. Vladimír Vedra
jazyk anglický
Mgr. Natálie Hotra
jazyk ruský, ukrajinský
Mgr. Petra Kůsová
jazyk francouzský
Abdalla Gamal
jazyk arabský
Ing. Roman Zetka
jazyk německý
Mgr. Soňa Marešová
jazyk anglický, německý

Mgr. Petra Querol y Saez
jazyk španělský
Bc. Šárka Bendová, MSc.
jazyk anglický
Ing. Štěpán Polák
jazyk německý
Ing. Mgr. Pavel Brunda, Ph.D.
jazyk anglický
Mgr. Romana Breznická
jazyk německý
PhDr. Pavlína Vydrželová
jazyk německý
Ing. Bohuslava Holubová
jazyk ruský, ukrajinský
Mgr. Jana Samhammer
jazyk anglický, německý
Mgr. Jaroslava Zgoda
jazyk ukrajinský
Zoran Lešević
jazyk srbský, chorvatský,
černošský, bosenský
Mgr. Markéta Kliková
jazyk německý, dánský
Bc. Phuong Nhung TRAN
jazyk vietnamský
Mgr. Dana Antonová, Ph.D.
jazyk německý
Mgr. Tinglin SUN
jazyk čínský
Mgr. Bc. Veronika Cenková
jazyk anglický, ruský, ukrajinský
Mgr. Kateřina Bodeček Cichá
jazyk anglický
Mgr. Jiří Bareš
jazyk anglický
PhDr. Beáta Sedláčková, Ph.D.
jazyk slovenský
Mgr. Jan Koválik
jazyk anglický
Mgr. Eva Jezberová
jazyk anglický, francouzský
Mgr. Monika Deislerová
Wetzlerová
jazyk německý
Mgr. Anna Szuster, Ph.D.
jazyk polský

Pavlína Matějová, B. Sc.
jazyk německý
Mgr. Eldar Valiyev
jazyk ázerbájdžánský
Mgr. Bc. Marija Kmošková
jazyk bulharský
Mgr. Eva Brignoli Balcarová
jazyk francouzský
Mgr. Iva Neulsová
jazyk španělský, portugalský
Ing. Monika Martinková, LL.M.
jazyk anglický, německý
Mgr. Tereza Hubáčová
jazyk německý
Mgr. Eva Jandečková
jazyk francouzský, španělský
Mgr. Jana Anežka Saitlová
jazyk německý

Jubilanti, kteří v 1. polovině roku 2023 oslavili významná výročí

Mgr. Monika Árkai

Bc. Klajdi Bleta

Mgr. Hana Burešová

Ing. Imrich Csicsay

Bc. Andrea Ghilardi

Josef Hoch

PhDr. Alena Jakubičková

Mgr. Silvie Kany (Kurasová)

Mgr. Jana Klokočková

Ing. Ralf Kohout

Mgr. Anna Machová

PhDr. Šárka Majerechová

Ing. Miloslava Malenková

Mgr. Martin Mikuláš, Ph.D.

PhDr. Andrea Moustafa, Ph.D.

Mgr. Vladimír Novotný

PhDr. Markéta Pechancová

Mgr. Šárka Richterová, MBA

Bc. Jan Řáda

PaedDr. Romana Sovičková

Mgr. Otto Spitzer

Ing. Ajgul Steinbachová

Mgr. Dita Špůrková

Mgr. Kateřina Tušlová

Nataliya Vycpálková

Mgr. Kamila Vymětalová

Mgr. Petra Czinnerová

Bc. Šárka Bendová, MSc.

Mgr. Anna Szuster, Ph.D.

Mgr. Eldar Valiyev

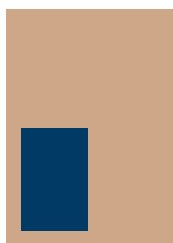
Představenstvo a Dozorčí rada KST ČR vyslovují poděkování dlouholeté sekretářce, paní Bc. **Mirce Černé**, za její patnáctiletou práci pro Komoru. Přejeme mnoho úspěchů v dalším pracovním i osobním životě a především pevné zdraví!

Inzerovat pro vybrané cílové skupiny se vyplatí

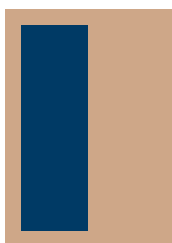
Bulletin Soudní tlumočník je poskytován zdarma všem členům Komory soudních tlumočníků a soudních překladatelů ČR, knihovnám České republiky, soudům, státním zastupitelstvím, Ministerstvu spravedlnosti ČR, Ministerstvu vnitra ČR, Policejnímu ředitelství, Celní správě, Notářské komoře ČR, Jednotě tlumočníků a překladatelů, České komoře tlumočníků znakového jazyka, a dále všem tuzemským i zahraničním zájemcům.

Rozměry inzerce

Vnitřní strany černobílé v tištěné verzi

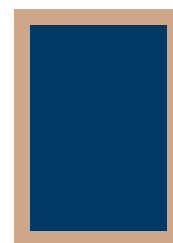
¼ strany
(zrcadlo)
76,25 × 130,5 mm

½ strany svisle
(zrcadlo)
76,25 × 261 mm

½ strany
(zrcadlo)
160 × 130,5 mm

1 strana
(zrcadlo)
160 × 261 mm

vnitřní dvoustrana
360 × 261 mm (zrcadlo)
420 × 297 mm (spad)

1 strana (spad)
210 × 297 + spad 4 mm

obálka CMYK (spad)
2., 3. a 4. strana
210 × 297 + spad 4 mm

Ceny inzerce

Vnitřní strany

¼ strany	2000 Kč
½ strany	3500 Kč
celá strana	6000 Kč

Obálka CMYK

2. strana	12000 Kč
3. strana	12000 Kč
4. strana	25000 Kč

Technické parametry

Minimální tiskové rozlišení: 300 dpi

Podklady pro tisk: tisková uzavřená data ve formátu pdf

Zájemci o inzerci mohou psát na kstcr@kstcr.cz nebo KST ČR, Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1

Slib soudních tlumočnicků a soudních překladatelů do rukou ministra spravedlnosti